

Palvelukohteiden seudullinen opastussuunnitelma

Pohjanmaa

RAPORTTEJA 81 | 2013

Pohjanmaan palvelukohteiden seudullinen opastussuunnitelma

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Taitto: Päivi Meripaasi

Kansikuva: Närpiön kirkkotallit, Markus Norrback

Kartat: Karttakeskus, lupanumero L4356

Painopaikka: Oulu

ISBN 978-952-257-849-5 (painettu)

ISBN 978-952-257-850-1 (PDF)

ISSN-L 2242-2846

ISSN 2242-2846 (painettu)

ISSN 2242-2854 (verkkojulkaisu)

URN:ISBN:978-952-257-850-1

www.doria.fi/ely-keskus

Julkaisusarjan nimi ja numero Raportteja 81/2013				
Vasruualue Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Liikenne ja Infra				
Tekijät Jani Karjalainen Virve Merisalo		Julkaisuaika lokakuu 2013		
		Kustantaja Julkaisija Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus		
		Hankkeen rahoittaja toimeksiantaja Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja Etelä-Pohjanmaan liitto		
Julkaisun nimi Palvelukohteiden seudullinen opastussuunnitelma Pohjanmaa				
Tiivistelmä Vuonna 2007 otettiin liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella käyttöön uusia palvelukohteiden opastusmerkkejä ja tunnuksia. Samalla opastuksen ohjeistusta uusittiin. Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakunnallinen palvelukohteiden opastussuunnitelma valmistui joulukuussa 2007. Etelä-Pohjanmaan maakunnan opastusstrategian yhtenä tavoitteena on seudullisten suunnitelmien laatiminen alueelle. Tämä suunnitelma antaa lähtökohdat opastelupien hankkimiselle ja on lupapäätösten tukena. Suunnitelmassa on esitetty suunnitelman laatimisen aikainen tilanne, johon tulee myöhemmin muutoksia – kohteita poistuu, tulee uusia ja olemassa olevien kohteiden palvelutarjonta voi muuttua, jolloin on tarvetta tarkistaa viitoitusta ja sen laajuutta. Suunnitelmaa ylläpidetään ajantasaisena suunnitelman laatimisen jälkeen. Suunnitelmassa on kartoitettu kaikki alueen palveluntarjoajat ja selvitetty palvelukohteiden viitoituskelpoisuudet niille kohteille, joille on määritetty tieliikenneasetuksessa palvelukohteen tunnus. Samalla on tarkennettu valtakunnallisten ohjeiden pohjalta opastusperiaatteet, joiden mukaan viitoitussuunnitelma on laadittu. Samoja periaatteita on noudatettu Etelä-Pohjanmaalle vuonna 2012 laaditussa seudullisessa palvelukohteiden opastussuunnitelmassa. Suunnitelmaan sisältyvät maantie-, katu- ja yksityistieverkko. Suunnittelussa mukana olivat kunnat: Isokyrö, Kaskinen, Korsnäs, Kristiinankaupunki, Kruunupyö, Laihia, Luoto, Maalhti, Mustasaari, Närpiö, Pederöre, Pietarsaari, Uusikaarlepyy, Vaasa ja Vöyri. Suunnittelutyön aikana järjestettiin kolme yleisötilaisuutta, jotka pidettiin Pietarsaaressa (13.2.2013), Vaasassa (7.5.2013) ja Närpiössä (22.8.2013). Pohjanmaalla kartoitettiin noin 940 kpl palvelukohdetta, joista viitoituskelpoisiksi kohteiksi valikoitui 331 kpl. Näiden lisäksi on jonkin verran kohteita, jotka viitoitetaan ilman tunnusta. Kohteet, joiden viitoituskriteerit eivät täyty palvelukohteenä, viitoitetaan tarvittaessa mustapohjaisella osoiteviitalla. Nykyisin palvelukohteenä viitoitettuja kohteita on Etelä-Pohjanmaan alueella 153 kpl, joten viitoituskelpoisten kohteiden määrä kasvaa oleellisesti nykyisestä, jos kaikki suunnitelmassa esitetyt palvelukohteet toteuttavat viitoituksensa. Suunnitelma ei velvoita kohteen ylläpitäjiä hankkimaan palvelukohteiden viitoitusta, mutta antaa sille rajat, kuinka se on laajimmillaan mahdollista toteuttaa.				
Asiasanat (YSA:n mukaan) Palvelukohde, viitoitus, opastus				
ISBN (painettu) 978-952-257-849-5	ISBN (PDF) 978-952-257-850-1	ISSN-L 2242-2846	ISSN (painettu) 2242-2846	ISSN (verkojulkaisu) 2242-2854
www www.doria.fi		URN URN:ISBN:978-952-257-850-1	Kieli Suomi	Sivumäärä 45 + liitteet
Julkaisun myynti/jakaja Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Korsholmanpuistikko 44 PL 93 65101 VAASA elvi.julkaisut@ely-keskus.fi				
Kustannuspaikka ja aika Vaasassa lokakuussa 2013			Painotalo xxx	

SISÄLLYS

Alkusanat	7
1 Lähtökohdat	9
2 Tavoitteet	11
3 Nykytilanne	12
3.1 Opastuspaikat	12
3.2 Palvelukohteiden viitoitus	12
4 Opastusperiaatteet	14
4.1 Tieliikenteen opastus	14
4.2 Suunnittelualueen opastusperiaatteet	15
4.3 Seudulliset täsmennykset opastusperiaatteisiin	16
4.4 Palvelukohteiden opastuksen erityispiirteitä	17
5 Viitoituskelpoiset kohteet	18
5.1 Tienvarren palvelut	19
5.2 Majoituspalvelut	22
5.3 Luonnonkohteet ja -nähtävyydet	24
5.4 Historialliset ja taiteelliset nähtävyydet	26
5.5 Maaseutuyritykset	30
5.6 Aktiviteetit	32
6 Suunnitelma	36
6.1 Opastuspaikat	36
6.2 Palvelukohteet	41
6.3 Yleisötapahtumien tilapäiset opasteet	41
6.4 Opastusmerkkien peittäminen	41
6.5 Suunnitelman ylläpito	41
7 Opastuksen toteuttaminen	42
7.1 Opastelupa	42
7.2 Opastusmerkkien hankinta, hoito ja ylläpito	42
8 Liitteet	45

Alkusanat

Pohjanmaan palvelukohteiden opastussuunnitelma on laadittu seuraavien kuntien alueelle: Isokyrö, Kaskinen, Korsnäs, Kristiinankaupunki, Kruunupyö, Laihia, Luoto, Maalahti, Mustasaari, Närpiö, Pedersöre, Pietarsaari, Uusikaarlepyy, Vaasa ja Vöyri. Palvelukohteiden opastussuunnitelma on laadittu Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) ja Pohjanmaan liiton yhteistyönä. Ohjausryhmässä ovat olleet mukana:

Esa Simelius	Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
Mikael Björnes	”
Ann Holm	Pohjanmaan liitto
Tero Voldi	”
Antti Pirttijoki	Pirkanmaan ELY-keskus, Lupapalvelut
Juhana Ketola	”
Kari Hallantie	Metsähallitus
Gustav Nygård	Concordia
Erkki Laakso	Pohjanmaan Matkailu Oy
Juhani Ahola	Rannikkopohjanmaan yrittäjät
Eino Toivola	Isonkyrön kunta
Juha Försti	”
Pia Ruotsalainen	Kaskisten kaupunki
Sonja Lapveteläinen	”
Timo Onnela	”
Anna-Lena Kronqvist	Korsnäsön kunta
Ulf Granäs	”
Angélique Irjala	Kristiinankaupunki
Niklas Brandt	”
Dan Stenlund	Kruunupyön kunta
Henrik Huhta	”
Kaisa Karlström	”
Pekka Panttila	Laihian kunta
Annette Kortell-Svenfors	Luodon kunta
Bjarne Häggman	”
Gösta Genberg	Maalahden kunta
Mikko Ollikainen	”
Per-Håkan Österåker	Mustasaaren kunta
Matias Båsk	”
Göran Viklund	Närpiön kaupunki
Raymond Wesander	”
Svante Löf	Pedersören kunta
Katherine Svenfelt	”
Harri Kotimäki	Pietarsaaren kaupunki
Tiina Pelkonen	”
Albert Vestlin	Uudenkaarlepyön kaupunki
Tina Nylund	”
Klaus Koivula	Vaasan kaupunki
Maria Backman	”
Tapani Kivistö	” (Vähäkyrö)
Jan Östman	Vöyrin kunta
Mikael Österberg	”
Markus Myllyoja	”

Konsulttina on ollut Ramboll Finland Oy, jossa hankkeesta ovat vastanneet Jani Karjalainen, Mikko Uljas ja Virve Merisalo. Suunnitelmaluonnoksia on esitelty kolmessa yleisötilaisuudessa (Pietarsaari, Vaasa ja Närpiö) alueen palvelualan yrittäjille vuoden 2013 aikana.

Lokakuussa 2013

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Pohjanmaan liitto

1 Lähtökohdat

Vuonna 2007 otettiin liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella käyttöön uusia palvelukohteiden opastusmerkkejä ja tunnuksia. Samalla opastuksen ohjeistusta uusittiin. Palvelukohteiden opastussuunnitelmia on alettu systemaattisesti laatia maakunta-, alue- ja paikallistasoille koko maassa. Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakunnallinen palvelukohteiden opastussuunnitelma valmistui joulukuussa 2007. Pohjanmaan maakunnan opastusstrategian yhtenä tavoitteena on seudullisten suunnitelmien laatiminen alueelle.

Tämä suunnitelma antaa lähtökohdat opastelupien hankkimiselle ja on lupapäätösten tukena. Suunnitelmassa on esitetty suunnitelman laatimisen aikainen tilanne, johon tulee myöhemmin muutoksia – kohteita poistuu, tulee uusia ja olemassa olevien kohteiden palvelutarjonta voi muuttua, jolloin on tarvetta tarkistaa viitoitusta ja sen laajuutta. Suunnitelmaa ylläpidetään ajantasaisena suunnitelman laatimisen jälkeen.

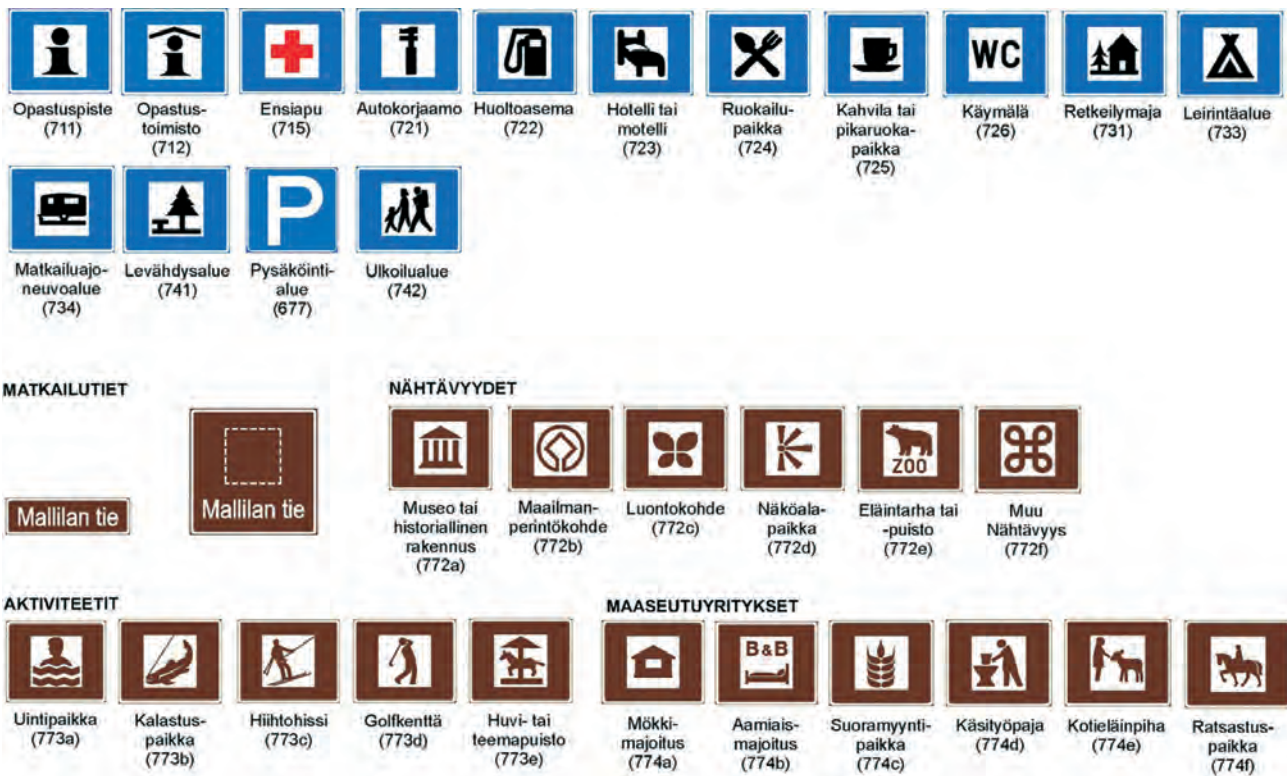
Maanteiden varsille tulevien palvelukohteiden opasteiden opastelupien käsittely on keskitetty Tampereelle Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lupapalveluihin. Opasteluvat myönnetään määräaikaisina yleensä viisi vuotta kerrallaan. Opastelupakäsittelyn keskittämällä tavoitellaan samantyyppisissä olosuhteissa valtakunnallisesti yhtenäistä käytäntöä ja yrittäjien tasapuolista kohtelua. Vanhentuvat tai suunnitelmista poikkeavat opastusmerkit on vaihdettava uusiin vuoden 2013 loppuun mennessä. Poikkeuksia voidaan myöntää kohteille, joille on juuri ennen tämän suunnitelman valmistumista hankittu uusien ohjeiden mukaiset opasteet, joilla on voimassa oleva lupa. Opastuspaikkaa koskevat liikennemerkkit on korvattava uusilla välittömästi. Katuverkkoa koskevien opastelupien lupaviranomainen on kunta. Yksityistieverkkoa koskevat lupapäätökset tekee yksityistiekunta asianomaista kuntaa kuultuaan.

Suunnitelmassa on käyty läpi kaikki alueen palveluntarjoajat ja selvitetty palvelukohteiden viitoituskelpoisuudet. Samalla on tarkennettu valtakunnallisten ohjeiden pohjalta opastuseriaatteet, joiden mukaan viitoitus- ja opastussuunnitelma on laadittu. Samoja periaatteita on noudatettu Etelä-Pohjanmaalle vuonna 2012, Keski-Pohjanmaalle vuonna 2010 ja Kuusiokuntien alueelle vuonna 2009 laadituissa palvelukohteiden seudullisissa opastussuunnitelmissa.

Voimassa olevan maantielain mukaan asemakaava-alueen ulkopuolella sekä asemakaava-alueella olevalla liikennealueella on kielletty maantien käyttäjille tarkoitettujen ulkomainosten asettaminen. Palvelukohteiden viitoituksen yksi yleisistä tavoitteista on pyrkiä ratkaisemaan palvelukohteiden osoittamisessa liikenteelliset tarpeet ja sitä kautta vähentämään mainostamisen tarvetta.

Suunniteltava alue rajoittuu kuntien alueella olevalle maantie-, katu- ja yksityistieverkolle. Suunniteltava alue jaettiin kolmeen suunnittelualueeseen: Pietarsaaren seutu, Vaasan seutu ja Kyrönmaa sekä Suupohjan rannikkoseutu. Suunnitteluun sisältyivät seuraavat kunnat: Isokyrö, Kaskinen, Korsnäs, Kristiinankaupunki, Kruunupyy, Laihia, Luoto, Maalahti, Mustasaari, Närpiö, Pedersöre, Pietarsaari, Uusikaarlepyy, Vaasa ja Vöyri.

Suunnittelualueelle ei ole laadittu paikallisia palvelukohteiden opastussuunnitelmia. Suunnitelmaan sisältyvät kaikki palvelukohteen opastusmerkkien mukaiset palvelut (kuva 1). Useassa kunnassa on käytössä ensiaputunnus terveyskeskuksen tai -aseman viitoituksessa. Ensiaputunnusta (715) voidaan kuitenkin käyttää vain jos kohteessa on ympärivuorokautinen lääkäripäivystys. Suunnittelualueen kohteista tämä ehdon täyttävät Vaasan keskussairaala ja Malmin päivystysvastaanotto Pietarsaareissa. Muiden kuntien opasteissa ja muussa viitoituksessa olevat ensiaputunnukset tulee poistaa ja toteuttaa terveyskeskusten viitoitus ensisijaisesti paikalliskohteen viitalla.

Kuva 1. Suunnitelmaan sisältyvät palvelukohteet ja niitä kuvaavat tunnukset.

Kunnan osoitejärjestelmän mukaiset tiennimikilvet eivät kuulu tähän suunnittelutehtävään. Suunnitelmaan ei sisälly tyypillisten mustapohjaisten osoiteviittakohteiden viitoitus. Tyypillisiä tämän suunnitelman ulkopuolelle jääviä kohteita ovat mm.:

- kunnanvirasto
- kirjasto
- hautausmaa
- seurakuntatalo, kirkkoherranvirasto
- teollisuus- ja yritysalueet
- liikunta-, urheilu- ja tapahtumapaikat
- kongressi- ja kulttuurikeskukset
- kuntoradat, tanssilavat, raviradat sekä veneenlaskupaikat ja -satamat

Nykyiset mustapohjaiset osoiteviittakohteet tulevat pääosin säilymään sellaisenaan maastossa. Osa nykyisin osoiteviitoilla esitetyistä kohteista voi tosin olla sellaisia, joille esitetään ruskeapohjaista palvelukohteen osoiteviittaa joko tunnuksella tai ilman, kuten maaseutuyritykset.

2 Tavoitteet

Palvelukohteiden opastussuunnitelman tavoitteena on edistää Pohjanmaan maakuntaan luodun opastusstrategian toteutumista, täsmentää palvelukohteiden yleisiä viitoitusperiaatteita paremmin paikallisiin olosuhteisiin sopiviksi sekä luoda paremmat toimintaedellytykset opastelupakäsittelijöille.

Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakuntiin tehdyssä palvelukohteiden maakunnallisessa opastussuunnitelmassa kirjattiin Pohjanmaan maakunnan opastusstrategiaksi:

- eri tahojen välisen yhteistyön kehittäminen maakuntatasolla perustamalla opastuksen yhteistyöryhmä
- alueellisten opastussuunnitelmien laatiminen sekä niiden toteuttaminen ja ajan tasalla pitäminen
- opastuspaikkojen (karttapisteet ja toimistot) ajantasaistaminen ja sijaintien tarkistaminen

Palvelukohteiden viitoituksen yleisiä tavoitteita ovat mm.:

- kaikki viitoitettavat palvelut ovat hyvätasoisia ja viitoituskriteerit täyttäviä
- palvelukohteet osoitetaan viitoitusohjeiden ja alueellisten viitoitusperiaatteiden mukaisesti
- opastusmerkkeinä käytetään vain tieliikenneasetuksen mukaisia liikennemerkkejä
- liikenneturvallisuuden edistäminen
- mainostamistarpeen vähentäminen

Valmiin suunnitelman tavoitteena on toimia opastelupien merkittävimpana tausta-asiakirjana ja olla avainasemassa palvelukohteiden opastelupien sujuvalle ja valtakunnallisesti yhdenmukaiselle käsittelyprosessille.

Lisäksi suunnittelulla pyritään toteuttamaan alueellisen opastussuunnittelun tavoitteita, joita ovat:

- aikaansaada tarkasteltavalle alueelle yhtenäinen, selkeä ja helposti ymmärrettävä viitoitusjärjestelmä, joka tukeutuu alueen opaskartoilla ja tiekartoilla esitettyihin paikannimiin
- yrittäjiä kohdellaan tasapuolisesti ja yhdenmukaisesti alueellisen kokonaisuuden ehdoilla
- lisätä opastuksen uskottavuutta huolehtimalla siitä, että viitoitettavien palvelujen laatu vastaa viitoituksen perusteella saatua mielikuvaa
- huolehtia siitä, että palvelukohteen viitoitus perustuu kohteen toimintojen laatuvaatimusten ohella myös liikenteelliseen tarpeeseen
- tarjota sidosryhmille paremmat puitteet kohteiden viitoituskelpoisuuksien määrittämisessä
- toimia toteutetun opastuksen ylläpidon apuvälineenä

3 Nykytilanne

3.1 Opastuspaikat

Opastuspisteet sijaitsevat nykyisin yleensä kuntien vilkkaimpien sisääntuloteiden varsilla pysäköimis- tai levähdysalueilla. Pienimmissä kunnissa on usein vain yksi opastuspiste kunnan keskustassa. Suuremmissa kunnissa opastuspisteitä on sekä sisääntuloteiden varsilla että keskustassa. Pietarsaareissa, Vaasassa, Närpiössä ja Kristiinankaupungissa toimii matkailutoimistot, joilla on Suoma ry:n myöntämä kansainvälisen vihreä-valkoisen i-merkin käyttöoikeus.

Suunnittelualueella on nykyisin yhteensä 31 opastuspaikkaa. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus on poistanut maanteiden osalta kaikkien nykyisten opastuspisteiden viitoituksen ”OPASTUS, INFORMATION” vuonna 2010. Osa opastuspisteistä on kaupallisen toimijan ylläpitämiä, jossa samassa yhteydessä on paikallisten yritysten mahdollisuus mainostaa. Osa opastuspisteistä on vanhentuneita ja huonokuntoisia, jolloin niiden uskottavuus tietolähteenä kärsii. Kappaleessa 6.1 on esitetty muutokset kuntien opastuspaikkojen sijainteihin.

3.2 Palvelukohteiden viitoitus

Nykyiset liikennemerkit inventoitiin tiekuva- ja tiestötietoaineiston, Googlen Katunäkymä-palvelun ja palvelukohteiden opastuslupien avulla pohjaksi täydentäviä maastokäyntejä varten. Tarvittavat maastokäynnit tehtiin kokouspäivien yhteydessä, jolloin liikennemerkkejä valokuvattiin ja paikannettiin kartalle.

Opastuksen nykytilanne kuvaa hyvin vuosien aikana tien varteen kertynyttä viitoitushistoriaa. Eri kohteisiin on periaatteessa opastettu riittävästi ja riittävän kaukaa, muttei liian laajasti tai kattavasti kohteen kokoon ja palveluiden tasoon nähden. Yleisesti ottaen lupien myöntämisessä on noudatettu vaihtelevaa linjaa. Palvelukohteet, jotka on nykyisin opastettu vähintään 5 km etäisyydeltä:

Pietarsaaren seudulla:

- Seljes leirintäalue, Kruunupyö (15 km)
- Köpmanholmen, Luoto (6 km)
- SFC Sexsjö, Pedersöre (9 km)
- Mosavatten kalastuspaikka, Pedersöre (6 km)
- Juthbacka, Uusikaarlepyö (9 km)
- Norrvallan kuntokeskus, Vöyri (12 km)

Vaasan seudulla ja Kyrönmaalla:

- Gränösund, Mustasaari (5 km)
- Stundars, Mustasaari (8 km)
- Vaasan golfkenttä, Vaasa (10 km)
- Saukkoranta, Vaasa (7 km)
- Maatalouskonemuseo, Laihia (7 km)

Suupohjan rannikkoseudulla:

- Tjårlax mökkikylä, Närpiö (7 km)
- Kristiinankaupunki, Kristiinankaupunki (6 km)
- Pyhävuori, Kristiinankaupunki (11 km)
- Pukinsaari, Kristiinankaupunki (7 km)
- Kiilin kotiseutumuseo, Kristiinankaupunki (23 km)

Opastuskohteiden opastusetaisyydet ovat kullekin kohdetyypille pääsääntöisesti tyypillisiä. Kansallispuistoille, lastenketteluksuksille ja leirintäalueille sallitaan yleisen ohjeistuksen mukaisesti pitkät opastusetaisyydet. Haja-asutusalueella sijaitsevat majoituspalvelut on opastettu korkeintaan 5 -10 km etaissydeltä.

Nykyisin viitoitetuista kohteista kaikki eivät välttämättä täytä enää viitoituskriteerejä. Toisaalta useat kohteet täyttävät toiminnollaan jonkin muun uuden palvelukohteen tunnuksen viitoituskriteerit. Tällaisia ovat tyypillisesti maaseutu-yritykset ja nähtävyydet, joiden tunnusvalikoima on laajentunut eniten. On myös täysin uusia palvelukohteita, jotka nousevat esille laajentuneen tunnusvalikoiman vuoksi.

Kuva 2. Esimerkkejä nykyisistä palvelukohteiden viitoituksista.

4 Opastusperiaatteet

4.1 Tieliikenteen opastus

Tieliikenteen opastuksen periaate kuvataan kolmiportaisena järjestelmänä, jonka kullakin tasolla on oma roolinsa (Kuva 3).

Ensimmäinen taso

Matkailija löytää tieviitoituksen ja tiekartan avulla kartalla esitettyyn kohteeseen, joka yleensä on paikkakunta tai kylä. Kohteet ovat erisnimiä, joten kielellisiä ongelmia ei pitäisi syntyä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset vastaavat tieviitoituksesta.

Toinen taso

Matkailija saa karttakohteeseen saavuttuaan tarkempaa tietoa alueen palveluista tai tavoittelemansa kohteen sijainnista. Tieto löytyy yleensä opastuspaikasta, joka on joko opastuspiste (opaskartta) tai opastustoimisto. Opastuspaikasta on tarkoitus saada niin tarkkaa informaatiota, että matkailija osaa tavoittelemansa kohteen kohdeopastuksen alkuun. Opastuspaikat ovat yleensä kunnan ylläpitämiä.

Kolmas taso

Matkailija osaa kohteeseensa kohdeopastuksen, osoitejärjestelmän, osoiteviittojen ja tieviittojen avulla. Palvelukoh-
teiden opasteet ovat kohteen toimijan vastuulla.

Kuva 3. Tieliikenteen opastuksen kolmiportainen järjestelmä.

4.2 Suunnittelualueen opastusperiaatteet

Tässä suunnitelmassa on käsitelty toisen ja kolmannen tason opasteita. Ensimmäiseen tasoon kuuluva muu tieviitoitus on huomioitu palvelukohteiden opastusperiaatteissa. Suunnittelualueen opastusperiaatteet perustuvat Liikenneviraston ohjeisiin ja periaatepäätöksiin sekä maakunnallisessa opastussuunnitelmassa tehtyihin tarkennuksiin. Myös Keski- ja Etelä-Pohjanmaalle aiemmin tehtyjen seudullisten opastussuunnitelmien periaatteita on soveltaen otettu huomioon.

Opastuksen toinen taso

Maakunnallisessa opastussuunnitelmassa on esitetty kuntien opastuspisteiden keskittämistä taajamiin ja liikenteellisesti vilkkaisiin solmupisteisiin. Tarkoituksena on opastuspisteiden laadun parantaminen, saavutettavuuden ja valvonnan helpottaminen, opastuspisteiden määrän vähentäminen, päivittämisen helpottaminen ja ylläpitokustannusten pienentäminen.

Maakunnallisessa opastussuunnitelmassa on myös suositeltu kuntien yhteisten opastuspaikkojen perustamista. Tässä suunnitelmassa esitetään kuntakohtaisten opastuspisteiden lisäksi useita kahden tai kolmen vierekkäisen kunnan yhteisiä opastuspisteitä. Lisäksi Vaasan ja Mustasaaren opastuspisteistä kaksi ja Maalahden ja Korsnäsin opastuspisteistä yksi on esitetty Merenkurkun saariston opastuspisteen yhteyteen ja kaksi Uudenkaarlepyyn opastuspistettä 7 sillan saaristotien opastuspisteen yhteyteen.

Opastettavien opastuspisteiden sijoittamisen periaatteena on:

- liikenteellisesti helposti saavutettava paikka, mielellään muitakin palveluja kuin pelkkä opastuspiste, kuten liikenneasema
- pienissä kunnissa sijainti pääsääntöisesti kuntakeskuksen vilkkaimmalla paikalla
- suuremmissa kunnissa sijainti taajaman reunalla (tarvittaessa useampia)
- suurissa kunnissa sijainti voi olla myös vilkkaiden teiden varsilla kuntarajoilla

Kuntien kannattaa rakentaa taajamissa keskeisille tori- ja piha-alueille tai matkailukohteiden P-alueille oman alueensa opastuspisteitä, vaikkei niihin tienkäyttäjiä varsinaisesti opastettaisikaan.

Kolmas taso

Palvelukohteiden opastusmerkit voidaan myöntää vain Liikenneviraston ohjeen mukaisille viitoituskriteerit täyttävälle palvelulle. Mitä pitempi opastusetäisyys on, sen selkeämmin viitoituskriteerit on täytyttävä. Tienkäyttäjän tulee saada opastusmerkissä esitetyt palvelut kullekin palvelulle tyypillisinä ja säännöllisinä aikoina. Palvelukohteita ei yleensä viitoiteta kohteen ollessa taajamassa.

Tienvarsipalvelut opastetaan sini-valkopohjaisilla palvelukohteen opastusmerkeillä. Tienvarsipalveluiksi (ko. palvelun viitoitusetäisyudeksi) katsotaan moottoriväylillä sen välittömässä läheisyydessä esiintyvät palvelut ja muilla maanteilla enintään 1 km etäisyydellä (harvaan asutuilla alueilla 1,5 km) tiestä sijaitsevat palvelut. Lisäksi peruspalveluita selkeästi tasokkaammilla kohteilla viitoitusetäisyys voi olla jopa 5-10 km. Vapaa-ajan matkailua palvelevat kohteet opastetaan ruskea-valkopohjaisilla palvelukohteen opastusmerkeillä, joissa viitoitusetäisyys voi olla ohjeen mukaan enintään 10–20 km.

4.3 Seudulliset täsmennykset opastusperiaatteisiin

Tienvarsipalvelut

Taajamissa sijaitsevia huoltoasema-, korjaamo-, hotelli-, ravintola- ja kahvilapalveluja ei pääsääntöisesti viitoiteta, poikkeuksina:

- Maaseututaajamat, mikäli vastaavia palveluita ei kovin lähellä.
- Huoltoasemista opastetaan tienvarsipalveluina valta- ja kantateiltä 24h auki olevat.
- Hotellit voidaan opastaa, mikäli taajamassa niitä on enintään kaksi.

On huomattava, että ensiapuasemien opastamisen edellytyksenä tunnuksella 715 (Ensiapu) on ympärivuorokautinen lääkäripäivystys. Suunnittelualueella ainoat tunnuksella 715 opastettavat kohteet ovat Vaasan keskussairaala ja Malmin päivystysvastaanotto Pietarsaassa. Muut terveyskeskukset ja -asemat opastetaan ensisijaisesti paikalliskohteen viitoilla, jolloin nykyisin mahdollisesti käytetyt ensiapu-tunnukset (715) tulee poistaa.

Majoituspalvelut

Mökkimajoituksen osalta on tehty valtakunnallinen tarkennus, joka koskee etukäteen varattavia mökki- ja aamiaismajoituskohteita:

- Kohde voidaan opastaa palvelukohteen osoiteviitalla ilman tunnusta, jos kaksi tai useampi huoneistoa muodostaa yhtenäisen kohteen, jossa on majoitustilaa vähintään 10 henkilölle, mutta kohteella ei ole omaa säännöllisesti auki olevaa vastaanottoa.

Palvelukohteiden viitoitusohjeen mukaan edelleen (vastaanottopalvelu on katsottu riittäväksi, jos kohteessa on yhteystiedot nähtävillä ja avainten tuonti paikalle onnistuu noin puolessa tunnissa):

- Opastustaululla, jos kohteessa on vähintään 5 mökkiä tai huoneistoa, jotka muodostavat yhtenäisen kohteen, jossa on maaseutuyritykselle tyypillisinä aikoina auki oleva vastaanotto ja majoitustilaa vähintään 25 henkilölle.
- Palvelukohteen osoiteviitalla tunnuksen kanssa, jos kohteessa 2 - 4 mökkiä, huoneistoa tai majoitustilaa muodostavat yhtenäisen kohteen, jossa on maaseutuyritykselle tyypillisinä aikoina auki oleva vastaanotto ja majoitustilaa vähintään 10 henkilölle.

Luontokohteet ja -nähtävyydet

Lintutorneilla ja luontopoluilla on opasteena pääsääntöisesti palvelukohteen osoiteviitta, kuitenkin korkeatasoiset lintutornit voidaan opastaa A-tyyppin opastustaululla. Lintutorni tai luontopolku voidaan opastaa, jos vähintään kolme ensimmäistä vaatimusta kohteen osalta täyttyvät:

- autolla pääsee kohtuullisen lähelle, missä riittävän kokoinen P-alue
- kohteessa opastuspiste tai reittiopasteet
- jätehuolto on järjestetty
- tarvittaessa pitkospuita pitkin pääsee tornille (pääsee ilman saappaita)
- alueella on katettu oleskelutila tai nuotiopaikka

Ulkoilualueet viitoitetaan tunnuksella 742. Ulkoilualueeksi katsotaan myös maastohiihtokeskus, jossa on monipuolinen reitistö ja säännöllisesti auki oleva hiihtomaja.

Aktiviteetit

Uimarantojen osalta opastetaan vain kunnan viralliset uimarannat, jos uimapaikka on kohteen päätoiminto. Uimaranta katsotaan viralliseksi, jos ylläpitäjänä on kunta tai kyläyhdistys tms. sekä alueen ympäristövirasto tutkii uimaveden vesinäytteen säännöllisesti uimakauden aikana. Uimarannat opastetaan ruskealla palvelukohteen osoiteviitalla, jossa on uimarin tunnus ja uimarannan nimi. Uimarannan nimellä opastaminen on tärkeää mm. pelastustehtävien

vuoksi. Uimahallit ja kylpylät sekä niin katsottaessa myös korkeatasoiset (mm. uimavalvojat) uimarannat opastetaan A-tyypin opastustaululla. Uimapaikan ollessa kohteen oheistoiminto esim. majoituspalvelun yhteydessä, voidaan uimapaikkatunnusta käyttää, mikäli uimapaikkaa pidetään asianmukaisessa kunnossa.

Kalastuspaikkojen osalta vain luvanmyyntipisteet on mahdollista opastaa. Jos pienellä alueella esim. taajamassa, on useita pisteitä, niin niistä vain merkittävien opastetaan. Kalastuspaikan opastamista voidaan harkita myös, jos paikalla on mobiilimyyntipiste ja lähimmälle varsinaiselle luvanmyyntipaikalle on kohtuuttoman pitkä matka. Kalastuspaikat voidaan opastaa myös muun palvelun oheistoimintona.

4.4 Palvelukohteiden opastuksen erityispiirteitä

Useat liikenteellisesti ja matkailullisestikin merkittävät kohteet kaipaavat opastusta, mutta niille ei ole tieliikenneasetuksessa määritetty palvelukohteen tunnusta. Näiden kohteiden viitoitus kuuluu yleiseen viitoitussuunnitteluun tai yksittäisen viitan lupakäsittelyyn, eikä niitä ole lähtökohtaisesti käsitelty tässä suunnitelmassa. Opastustapana voidaan käyttää kohteesta riippuen joko paikalliskohteen viittaa tai mustapohjaista osoiteviittaa. Tällaisia ovat mm.:

- tilausravintolat, kokoustilat ja juhlapaikat
- kuntoradat, maastohiihto- ja urheilukeskukset sekä urheiluareenat
- tanssilavat
- kongressi- ja kulttuurikeskukset
- moottoriurheilukeskukset
- vesi- ja seikkailupuistot
- harrasteampumaradat
- raviradat, tanssilavat, kesäteatterit
- lintu- ja vesieläinpuistot sekä akvaariot
- melontakeskukset ja koskenlaskupaikat
- ohjelmapalvelutoimistot
- maisemahissit

Suuret kohteet ja tapahtumapaikat voidaan opastaa erityiskohteena paikalliskohteen viitalla, kun alue on tunnettu omalla nimellään (ei tarvita esim. ”liikuntakeskus”, ”palloiluhalli” tai vastaavaa lisätekstiä) ja alueella on useita toimintamuotoja tai säännöllisesti järjestettäviä massatapahtumia. Esimerkiksi alueen merkittävimmät laivasatamat voidaan opastaa erityiskohteena paikalliskohteen viitalla.

Yksittäiset käyntikohteet voidaan opastaa mustapohjaisella osoiteviitalla. Viitan tunnuksena voi olla esim. kunnan vaakuna. Esimerkiksi venesatamiin tai veneenlaskupaikkoihin sekä kuntoreiteille voidaan opastaa mustalla osoiteviitalla kohteen P-alueelle, jossa kuntoreittien osalta vaaditaan lisäksi löytyvän reitin opastuspiste tai reittiopasteet. Monet palvelukohteet opastetaan kuntien opastuspaikkojen sekä osoitejärjestelmän avulla, kuten ravintolat, kahvilat ja tanssilavat.

5 Viitoituskelpoiset kohteet

Suunnittelualueen kaikki palvelukohteet inventoitiin aiempien suunnitelmien, nykyisin voimassa olevien lupapäätösten, yritysrekisterin sekä mm. kuntien, Ympäristökeskuksen ja Metsähallituksen internetsivujen perusteella. Epäselvät yksittäiset tapaukset on tarkistettu puhelimitse suoraan palveluntarjoajalta tai kohteen ylläpitäjältä (kuten majoituskohteet, uimapaikat ja luontopolut). Kartoituksen tuloksista on pyydetty kommentit suunnittelualueen kaikista kunnista. Maakunnallisen opastussuunnitelman aikaan annettuihin virallisiin lausuntoihin on pyydetty täsmennystä historiallisista ja taiteellisista nähtävyyksistä sekä luontokohteista Museovirastosta, Pohjanmaan taidetoimikunnasta ja Metsähallitukselta (ks. liite 3). Täsmentävät lausunnot pyydettiin nykyisin nähtävyyksikohteena opastettujen kohteiden osalta, joita ei ollut mainittu aiemmissa lausunnoissa. ELY-keskuksen Lupapalvelut on osallistunut ohjausryhmätyöskentelyyn, minkä lisäksi heiltä on saatu lausunto viitoitussuunnitelmasta sen luonnosvaiheessa.

Suunnittelutyön aikana järjestettiin kolme yleisötilaisuutta, jotka pidettiin Pietarsaassa (13.2.2013), Vaasassa (7.5.2013) ja Närpiössä (22.8.2013). Tilaisuuksista julkaistiin etukäteen mediatiedotteet. Kunnat julkaisivat kuulutukset paikallisissa lehdissä ja kuntien internetsivuilla. Yleisötilaisuuksissa palveluntarjoajilla oli mahdollisuus vaikuttaa esitettävään viitoitusratkaisuun ja saada tietoa palvelukohteiden opastelupien käytännöstä ja hakukriteereistä.

Suunnittelualueilla kartoitettiin yhteensä noin 940 kpl palvelukohdetta, joista viitoituskelpoisiksi kohteiksi valikoitui 331 kpl. Näiden lisäksi on jonkin verran kohteita, jotka viitoitetaan ilman tunnusta. Kohteet, joiden viitoituskriteerit eivät täyty palvelukohteena, viitoitetaan tarvittaessa mustapohjaisella osoiteviitalla. Kohteiden viitoituskelpoisuudet on tarkistettu palvelukohteiden valtakunnallisten opastuskriteerien ja tässä työssä laadittujen opastusperiaatteiden perusteella (katso luvut 4.2 ja 4.3). Nykyisin palvelukohteena viitoitettuja kohteita on Pohjanmaan alueella 153 kpl, joten viitoituskelpoisten kohteiden määrä kasvaa oleellisesti nykyisestä.

Muut tienkäyttäjät yleisesti palvelevat kohteet viitoitetaan mustapohjaisilla osoiteviitoilla täydennettynä osoiteviitan ennakkomerkeillä nopeusrajoituksen ollessa 80 km/h tai yli. Tällaisia kohteita ovat Pohjanmaan alueella mm. Bosundin kalasatama (Luoto), Torgare (Kruunupyy), Saaristotila Varppi (Vöyri), Kalles Inn (Mustasaari), Ravintola Söderfjärden (Mustasaari), Maatalouskonemuseo (Laihia), Rajavuoren erä- ja retkeilykeskus (Laihia), Soldattorp (Kristiinankaupunki) ja YA Kesähotelli (Närpiö).

Pietarsaaren seutu

Keskeisimmät muutokset kaikkien palvelukohteiden osalta (79 uutta kohdetta):

- lähes kaikkien opastuspisteiden viitoitus
- useimpiin nykyisiin majoituspalveluiden opastuksiin muutoksia
- 4 uutta mökki- ja B&B -kohdetta
- 15 uutta ulkoilu- ja luontokohdetta
- 8 uutta nähtävyyttä
- 20 uutta aktiviteettia
- 7 uutta maaseutuyritystä
- 13 nykyisin viitoitettua kohdetta poistuu

Vaasan seutu ja Kyrönmaa

Keskeisimmät muutokset kaikkien palvelukohteiden osalta (59 uutta kohdetta):

- opastuspisteiden viitoitus
- majoituspalveluiden viitoitus
- 2 uutta mökki- ja B&B -kohdetta
- 15 uutta ulkoilu- ja luontokohdetta
- 10 uutta nähtävyyttä
- 11 uutta aktiviteettia
- 8 uutta maaseutuyritystä
- 11 nykyisin viitoitettua kohdetta poistuu

Suupohjan rannikkoseutu

Keskeisimmät muutokset kaikkien palvelukohteiden osalta (41 uutta kohdetta):

- monien opastuspisteiden viitoitus
- majoituspalveluiden viitoitus
- 4 uutta mökki- ja B&B-kohdetta
- 4 uutta ulkoilu- ja luontokohdetta
- 9 uutta nähtävyyttä
- 9 uutta aktiviteettia
- 3 uutta maaseutuuyritystä
- 7 nykyisin viitoitettua kohdetta poistuu

5.1 Tienvarren palvelut

Tienvarsipalveluihin luetaan opastustoimistot, opastuspisteet, ensiapu, autokorjaamot, huoltoasemat, levähdysalueet ja tien läheisyydessä toimivat ruokailupaikat, kahvilat tai pikaruokapaikat. Vaasan ABC on ainoa 24 h avoinna oleva huoltoasema suunnittelualueella. Muista huoltoasemista on esitetty opastettavaksi vain yhtä, jolla on uusi voimassa oleva opastelupa. Tämän huoltoaseman opastelupaa ei puolleta uusittavaksi sen vanhentuessa. Muita huoltoasemia ei esitetä viitoitettavaksi, vaan niiden opastaminen perustuu niiden omilla tonteilla oleviin myyntipaik-kamainoksiin tai mainostorneihin. Suunnitelmassa tienvarsipalveluista ei ole esitetty pysäköimisalueita, ellei niiden yhteydessä ole opastettavaa opastuspistettä. Opastuspaikkojen sisältö- ja sijaintiperusteluita muutosesityksineen on käsitelty lisää kappaleessa 6.1.

Useissa kunnissa on käytössä ensiaputunnus terveystakeskuksen tai -aseman viitoituksessa. Ensiaputunnusta (715) voidaan kuitenkin käyttää vain jos kohteessa on ympärivuorokautinen lääkäripäivystys. Suunnittelualueella ainoat tunnuksella 715 opastettavat kohteet ovat Vaasan keskussairaala ja Malmin päivystysvastaanotto Pietarsaareissa. Muiden kuntien opasteissa ja muussa viitoituksessa olevat ensiapu-tunnukset tulee poistaa ja toteuttaa terveystakeskusten viitoitus ensisijaisesti paikalliskohteen viitalla.

Pietarsaaren seutu

Palvelukohteen opastusmerkeillä viitoitetaan seuraavat tienvarsipalvelut:

- Opastustoimistot (712)
  - Pietarsaari (nykyinen, uusi opastus)
- Opastuspisteet (711):
  - Pietarsaari, ABC (uusi)
  - Pietarsaari, Hotelli Polaris (uusi)
  - Pietarsaari, Lövön levähdysalue (nykyinen)
  - Luoto, Pietarsaaren ABC (uusi)
  - Luoto, keskusta (uusi)
  - Kruunupyy, Vt 8 pohjoisesta (nykyinen)
  - Kruunupyy, Vt 8 etelästä (nykyinen)
  - Kruunupyy, Emetinjärven levähdysalue (nykyinen)
  - Kruunupyy, Alaveteli (nykyinen)
  - Pedersöre, Hotelli Polaris (uusi)
  - Pedersöre, Lövön levähdysalue (nykyinen)
  - Pedersöre, Vilobacka (uusi)
  - Pedersöre, Lappfors (uusi)
  - Uusikaarlepyy, Lövön levähdysalue (uusi)
  - Uusikaarlepyy, Vt 13 p-alue (uusi)
  - Uusikaarlepyy, Oravaisten ABC (uusi)

- Vöyri, Oravaistenlahden levähdysalue (nykyinen, uusi opastus)
- Vöyri, ABC (uusi)
- Vöyri, Klemetsintalojen p-paikka (uusi)
- Västerö (Merenkurkun saaristo), (nykyinen)
- 7 sillan saaristotie, Uusikaarlepyy (uusi)
- 7 sillan saaristotie, Vöyri (uusi)
- Ensiapu
  - Malmin päivystysvastaanotto, Pietarsaari (nykyinen opastus)
- Autokorjaamot tai huoltoasemat
  - Pietarsaaren ABC (nykyinen opastus)
- Levähdysalueet
  - Lövön levähdysalue, Pedersöre (opasteisiin muutoksia)
  - Emetinjärven levähdysalue, Kruunupyy (nykyinen)
  - Oravaistenlahden levähdysalue, Vöyri (opasteisiin muutoksia)
- Ruokailupaikat, kahvilat tai pikaruokapaikat
  - Grill 57, Luoto (uusi)
  - Cafe 13, Kruunupyy (nykyinen)
  - Ravintola Marina's, Kruunupyy (uusi)
  - Grill 57, Luoto (uusi)
  - Vt 8 Grilli-kioski, Pedersöre (nykyinen)
  - Uffes Mat & Café, Pedersöre (uusi)

Opastus poistuu:

- Terveysasemat ja -keskukset: Uusikaarlepyy, Vöyri, Oravainen
- Signegården, Pedersöre (tilausravintola)
- Esse Highland, Pedersöre (tilausravintola)
- Föusfitness, Pedersöre (tilausravintola)
- Lappforsin byputik, Pedersöre (ei enää toiminnassa)
- Palvisin Neste, Vöyri (ei 24h)
- Furiirin puustelli (nyk. tilausravintola Ädelbragd), Vöyri
- Kaitsorin kioski Vt8:lla, Vöyri (uimarannan viitan yhteydessä)
- Luoto, Strand Camping, opastuspiste
- Uusikaarlepyy, Stormossen P-alue, opastuspiste

Vaasan seutu ja Kyrönmaa

Palvelukohteen opastusmerkeillä viitoitetaan seuraavat tienvarsipalvelut:

- Opastustoimistot (712)
  - Vaasan opastustoimisto (opasteisiin muutoksia)
- Opastuspisteet (711):
  - Vaasa, Mustasaari ja Merenkurkun saaristo, Vassorinlahden levähdysalue (opasteisiin muutoksia)
  - Vaasa, Mustasaari ja Merenkurkun saaristo, Vt 3 p-alue (opasteisiin muutoksia)
  - Vaasa, Mustasaari ja Merenkurkun saaristo, Vt 8 p-alue (opasteisiin muutoksia)
  - Vaasa ja Mustasaari, Raippaluoto (uusi)
  - Merenkurkun saaristo, Raippaluoto (nykyinen)
  - Vähäkyrö ja Kyrönmaa, Vähäkyrön keskusta (opasteisiin muutoksia)
  - Isokyrö, Kahvio Karoliini (nykyinen)
  - Isokyrö, Laihia ja Kyrönmaa, Tervajoki (uusi)
  - Laihia ja Kyrönmaa, Paussitupa (uusi)
  - Laihia ja Kyrönmaa, Nesteen piha (uusi)
  - Söderfjärden 3 kpl, Vaasa (uusi opastus)

- Ensiapu
  - Vaasan keskussairaala, Vaasa (nykyinen opastus)
- Autokorjaamot tai huoltoasemat
  - ABC Vaasa (nykyinen)
- Levähdysalueet
  - Vassorinlahden levähdysalue, Mustasaari (nykyinen)
  - Fjärdsjärin levähdysalue, Mustasaari (opasteisiin muutoksia)
  - Levähdysalue, Paussitupa, Laihia (nykyinen, tauluja siirretty 500 m lähemmäs)
- Ruokailupaikat, kahvilat tai pikaruokapaikat
  - Berny's, Mustasaari (nykyinen)
  - Cafe Compass, Mustasaari (uusi)
  - Cafe Arken, Mustasaari (uusi)
  - Cafe Salteriet, Mustasaari (uusi)
  - Kahvio Karoliini, Isokyrö (nykyinen)
  - Kahvitupa Paussi, Laihia (nykyinen)

Opastus poistuu:

- Saukkoranta, Vaasa
- Saviverstas Musta lintu, Vähäkyrö
- Pläkkyrimuseo, Vähäkyrö
- Kalastuspaikka Kolkissa, Vähäkyrö
- Replot hembygdsförening, Mustasaari
- Raippaluodon tilausravintolat 4 kpl, Mustasaari
- Maatalouskonemuseo, Laihia
- Matinkaupat, Laihia
- Mustasaari, Raippaluoto, opastuspisteet 2 kpl
- Mustasaari, Vt 8 p-alue, opastuspiste
- Mustasaari, Mt 673, opastuspiste
- Vaasa, Sundom, opastuspiste
- Vähäkyrö, Vt 18 p-alue, opastuspiste

Suupohjan rannikkoseutu

Palvelukohteen opastusmerkeillä viitoitetaan seuraavat tienvarsipalvelut:

- Opastustoimistot (712)
  - Kristiinankaupunki (nykyinen, uusi opastus)
  - Närpiö (nykyinen, uusi opastus)
- Opastuspisteet (711):
  - Maalahti, keskusta (nykyinen)
  - Maalahti, Långåminne (nykyinen)
  - Maalahti ja Korsnäs, Mt 673 p-alue (nykyinen)
  - Maalahti ja Närpiö, Pirttikylä (uusi)
  - Maalahti, Korsnäs ja Merenkurkun saaristo, Molpe (nykyinen)
  - Bergö, Maalahti (nykyinen)
  - Närpiö, Mt 673 p-alue (nykyinen)
  - Närpiö, Kaskinen ja Kristiinankaupunki, Teboilin piha (nykyinen, uusi opastus)
  - Korsnäs, keskusta (uusi)
  - Korsnäs, Harrström (uusi)
  - Kaskinen, Vt 67 p-alue (uusi)
  - Kristiinankaupunki, Kaskinen ja Närpiö, ABC Kristiinankaupunki (nykyinen, uusi opastus)
  - Kristiinankaupunki, Vt 8 Riskula (nykyinen, uusi opastus)
- Ensiapu
  - -

- Autokorjaamot tai huoltoasemat
  - -
- Levähdysalueet
  - Blomträskin levähdysalue, Kristiinankaupunki
- Ruokailupaikat, kahvilat tai pikaruokapaikat
  - Strand-Mölle, Korsnäs (opasteisiin muutoksia)
  - Fagerö Folkpark, Närpiö (nykyinen)

Opastus poistuu:

- Terveysasemat ja keskuskeskukset: Närpiö
- Korsnäs, Moikipää, opastuspiste
- Korsnäs, Harrström, opastuspiste
- Maalahti, Mt 679, opastuspiste
- Neste Pirttilinna, Närpiö (ei 24 h)

5.2 Majoituspalvelut

Majoituskohteita voidaan opastaa hotelli tai motelli, retkeilymaja, leirintäalue, matkailuajoneuvoalue, mökkimajoitus tai aamiaismajoitus tunnuksella. Liikennemerkkisunnitelmassa on lisäksi esitetty ilman tunnusta myös sellaiset riittävällä majoituskapasiteetilla varustetut mökkimajoituskohteet, joissa ei ole vastaanottopalvelua. Majoituskohteiden viitoittamatta jättäminen tai ilman tunnusta viitoittaminen on yleensä seurausta kohteen riittämättömästä majoituspaikkamäärästä tai vastaanottopalvelujen puuttumisesta. Mökki- ja aamiaismajoituskohteissa vastaanotto-palvelun kriteerit on katsottu täyttyvän, jos kohteessa on vähintään puhelinnumero, johon soittamalla saa avaimen kohtuullisessa ajassa (noin puoli tuntia). Keskustojen hotellit opastetaan vain, jos hotelleja on enintään kaksi kap-paletta. Kartoituvaiheessa on haastateltu jokaista majoituskohteen ylläpitäjää ja varmistettu palvelun viitoituskriteerihin vaikuttavat asiat.

Pietarsaaren seutu

Palvelukohteen opastusmerkeillä viitoitetaan majoituspalvelut:

- Hotellit tai motellit (723)
  - Hotelli Crone, Kruunupyy (nykyinen)
  - Hotelli Polaris, Pedersöre (nykyinen)
  - Juthbacka, Uusikaarlepyy (opasteisiin muutoksia)
  - Norrvall idrottscampus, Vöyri (opasteisiin muutoksia)
- Retkeilymajat (731)
  - -
- Leirintäalueet (733)
  - Svanen Joutsen, Pietarsaari (opasteisiin muutoksia)
  - Strand Camping, Luoto (opasteisiin muutoksia)
- Matkailuajoneuvoalueet (734)
  - Hästöskatan, Kruunupyy (opasteisiin muutoksia)
  - Seljes, Kruunupyy (opasteisiin muutoksia)
  - SFC Sexsjö, Pedersöre (opasteisiin muutoksia)
- Mökkimajoitukset (774a)
  - -
- Aamiaismajoitukset (774b)
  - -

Palvelukohteen osoiteviitoilla ja ennakkomerkeillä (nopeusrajoituksen ollessa 80 km/h tai yli) viitotetaan majoituspalvelut:

- Mökkimajoituskohteet (774a)
  - Emme's Retreat (uusi)
  - Solhagan lomakylä, Pedersöre (nykyinen)
  - Torpet mökit, Mustasaari (opasteisiin muutoksia)
  - Björkö Camping, Mustasaari (uusi)
- Aamiaismajoituskohteet (774b)
  - Uudenkaarlepyyn Kievari, Uusikaarlepyy (uusi)

Opastus poistuu:

- Hotelli Vega, Pietarsaari
- Oravaisten Kahvituvan leirintäalue, Vöyri

Vaasan seutu ja Kyrönmaa

Palvelukohteen opastusmerkeillä viitotetaan majoituspalvelut:

- Hotellit tai motellit (723)
  - Tropiclandia, Vaasa (opasteisiin muutoksia)
  - Hotelli Vallonia, Mustasaari (opasteisiin muutoksia)
  - Hotelli ravintola Kantri, Laihia (opasteisiin muutoksia)
- Retkeilymajat (731)
  - Odd inn, Mustasaari (uusi)
- Leirintäalueet (733)
  - Top Camping Vaasa, Vaasa (opasteisiin muutoksia)
- Matkailuajoneuvoalueet (734)
  - Kalliojärven Lukkuhaka, Isokyrö (opasteisiin muutoksia)
- Mökkimajoitukset (774a)
  - Kalliojärvi, Isokyrö (opasteisiin muutoksia)
- Aamiaismajoitukset (774b)
  - -

Palvelukohteen osoiteviitoilla ja ennakkomerkeillä (nopeusrajoituksen ollessa 80 km/h tai yli) viitotetaan majoituspalvelut:

- Mökkimajoituskohteet (774a)
  - Aijan lomamökit, Vaasa (opasteisiin muutoksia)
  - Björkö Camping, Mustasaari (uusi)
- Aamiaismajoituskohteet (774b)
  - Ruutin kartano, Laihia (opasteisiin muutoksia)
  - Manun luontotila, Laihia (opasteisiin muutoksia)

Opastus poistuu:

- Saukkoranta, Vaasa

Suupohjan rannikkoseutu

Palvelukohteen opastusmerkeillä viitotetaan majoituspalvelut:

- Hotellit tai motellit (723)
  - Hotelli ravintola keskustassa, Närpiö (uusi)
  - Hotelli Kaske, Kaskinen (uusi)
- Retkeilymajat (731)
  - -

- Leirintäalueet (733)
  - Marianrannan leirintäalue, Kaskinen (opasteisiin muutoksia)
  - Pukinsaari Camping, Kristiinankaupunki (opasteisiin muutoksia)
- Matkailuajoneuvoalueet (734)
  - -
- Mökkimajoitukset (774a)
  - Äminnen lomakylä, Maalahti (opasteisiin muutoksia)
  - Kiilinranta, Kristiinankaupunki (uusi)
- Aamiaismajoitukset (774b)
  - -

Palvelukohteen osoiteviitoilla ja ennakkomerkeillä (nopeusrajoituksen ollessa 80 km/h tai yli) viitotetaan majoituspalvelut:

- Mökkimajoituskohteet (774a)
  - Strankulla stugor, Närpiö (opasteisiin muutoksia)
  - Tjälax stugor, Närpiö (opasteisiin muutoksia)
  - Frank Mangs Center, Närpiö (opasteisiin muutoksia)

Aamiaismajoituskohteet (774b)

- Kecklunds B&B, Maalahti (uusi)
- Pärus-Fors aamiaismajoitus, Kristiinankaupunki (uusi)
- Ilman tunnusta
  - Sickanin mökit, Korsnäs (uusi)
  - Bjurbäck byagård, Korsnäs (uusi)

Opastus poistuu

- Söff-majoitus, Närpiö

5.3 Luonnonkohteet ja -nähtävyydet

Luontokohteiksi ja luontonähtävyyksiksi luetaan luontokohde, näköalapaikka, eläintarha tai -puisto, ulkoilualue tai nähtävyys tunnuksella opastettavat kohteet. Laajin opastus luontokohteista tulee valtakunnallisen linjan mukaisesti kansallispuistoille. Ulkoilualueet, -reitistöt ja yksittäiset luontopolut on kartoitettu yhdessä kuntien edustajien kanssa. Muiden kohteiden osalta on tukeuduttu maakunnallisen opastussuunnitelman lausuntoihin ja niitä täydentävään lausuntoon.

Pietarsaaren seutu

Palvelukohteen opastusmerkeillä viitotetaan (Vahvennettuna esitetty virallisen puollon saaneet kohteet (2007), kursivilla lisälausunnossa puolletut kohteet (ks. liite 3), alleviivattu kohde mainittu muun kuin virallisen tahon viitotuslausunnossa, 2007):

- Luontokohde (772c)
  - Köpmanholmen ja Terramare, Luoto (opasteisiin muutoksia)
  - **Storsandin luontokohde**, Uusikaarlepyy (uusi)
- Näköalapaikka (772d)
  - -
- Eläintarha tai -puisto (772e)
  - -
- Nähtävyys (772f)
  - Lostenen ja **Hundbacka**, Pedersöre (opasteisiin muutoksia)
  - **Jäknabackan** jätinkirkko, Pedersöre (uusi)
  - **Kivipuisto**, Vöyri (opasteisiin muutoksia)

- Ulkoilualue (742)
  - Fäboda, Pietarsaari (uusi)

Palvelukohteen osoiteviitoilla viitotetaan:

- Luontokohteet (772c)
  - Vaellusreitit: Holm, Fagernäs, Bosund ja Eugmo, Luoto (uusi)
  - Fiskarholmenin luontopolku, Kruunupyy (opasteisiin muutoksia)
  - Luontopolut: Höbäck, Kortjärvi ja Furu, Kruunupyy (uusi)
  - luontopolut 5 kpl, Pedersöre (uusi)
  - Vaellusreitit: Vitmossen ja Västerö, Vöyri (uusi)
- Näköalapaikka (772d)
  - Seljesinharju, Kruunupyy (uusi)
- Nähtävyys (772f)
  - -

Opastus poistuu

- Tähtihallin yhteydessä oleva ulkoilualue, Uusikaarlepyy

Vaasan seutu ja Kyrönmaa

Palvelukohteen opastusmerkeillä viitotetaan (Vahvennettuna esitetty virallisen puollon saaneet kohteet, 2007):

- Luontokohde (772c)
  - **Söderfjärden** ja alueen lintutornit 2 kpl, Mustasaari (uusi)
- Näköalapaikka (772d)
  - -
- Eläintarha tai -puisto (772e)
  - -
- Nähtävyys (772f)
  - -
- Ulkoilualue (742)
  - -

Palvelukohteen osoiteviitoilla viitotetaan (Alleiviivattu kohde mainittu muun kuin virallisen tahon viitoituslausunnossa, 2007):

- Luontokohteet (772c)
  - Luontopolut: Öjenin, Pilvilampi ja Risö, Vaasa (uusi)
  - Kvicksund, Mustasaari (nykyinen)
  - Luonto- ja vaellusreitit: Bodvattnet, Kikanberget, Stundars, Kuni, Björnholm, Sommarö, Skatila, Mustasaari (uusi)
  - Luontopolku Kurjen kierros (Tapolan suunnasta), Laihia (uusi)
  - Luontopolku Rajavuoren erä- ja retkeilykeskuksella, Laihia (uusi)
- Nähtävyys (772f)
  - Meteorita, Vaasa (nykyinen)

Suupohjan rannikkoseutu

Palvelukohteen opastusmerkeillä viitotetaan:

- Luontokohde (772c)
  - -
- Näköalapaikka (772d)
  - Sälgrund / Majakkasaari, Kaskinen (uusi)
- Eläintarha tai -puisto (772e)
  - -

- Nähtävyys (772f)
  - -
- Ulkoilualue (742)
  - Vargbergets fritidscentrum, Närpiö (nykyinen)
  - Högåsen, Närpiö (uusi)

Palvelukohteen osoiteviitoilla viitotetaan:

- Luontokohteet (772c)
  - Granön luontopolku, Maalahti (opasteisiin muutoksia)
  - Vaellusreitit: Raineåsen, Risnästräskstigen ja Tjårlax, Närpiö (uusi)
  - Uttermossan vaellusreitti, Kristiinankaupunki (nykyinen)
  - Tiilitehtaanmäen-Pohjoislahden luontopolku, Kristiinankaupunki (nykyinen)
  - Waterloo vandringsled, Korsnäs (uusi)
- Nähtävyys (772f)
  - Karjamajapolku, Maalahti (uusi)
  - Rautakaudenpolku, Maalahti (uusi)

Opastus poistuu:

- Erklasinpolku, Närpiö

5.4 Historialliset ja taiteelliset nähtävyydet

Historiallisen ja taiteellisen nähtävyyksien osalta haasteellisimmaksi viitoituskriteeriksi nousi useiden kohteiden niukka aukioloaika. Koska matkailijoita ei haluta opastaa yleensä kiinni oleviin kohteisiin palvelukohteen opastusmerkeillä, opastetaan moni pienempi museo tai vastaava kohde jatkossakin korkeintaan mustapohjaisella osoiteviitalla. Alueella törmättiin myös muutamin ennen nähtävyydeksi luokiteltuun kohteeseen, joiden opastaminen nähtävyydystunnuksella uusien ohjeiden mukaan ei ole mahdollista.

Pietarsaaren seutu

Palvelukohteen opastusmerkeillä viitotetaan (Vahvennettuna esitetty virallisen puollon saaneet kohteet (2007), kursivilla lisälausunnossa puoletut kohteet (ks. liite 3)):

- Museot ja historialliset rakennukset (772a)
  - **Runebergin tupa**, Pietarsaari (opasteisiin muutoksia)
  - **Nanoq arktinen museo**, Pietarsaari (opasteisiin muutoksia)
  - **Bjårgas**, Luoto (opasteisiin muutoksia)
  - **Luodon kirkko**, Luoto (opasteisiin muutoksia)
  - **Kuddnås**, Uusikaarlepyy (opasteisiin muutoksia)
  - **Klemetsintalot**, Vöyri (opasteisiin muutoksia)
  - **Vöyriin kirkko**, Vöyri (opasteisiin muutoksia)
  - **Vånrikki Stoolin keskus**, Vöyri (uusi, taistelukentän nykyinen tieviitoitus säilyy)
- Muut nähtävyydet (772f)
  - **Museorautatie**, Uusikaarlepyy (opasteisiin muutoksia)
  - **Equity muistomerkki**, Vöyri (nykyinen)
  - **Museotie**, Vöyri (opasteisiin muutoksia)
  - **Kimon ruukki**, Vöyri (opasteisiin muutoksia)
  - **Tottesund**, Vöyri (uusi)

Palvelukohteen osoiteviitoilla (772a ja 772f) viitoitetaan (Vahvennettuna esitetty virallisen puollon saaneet kohteet (2007), alleviivattu kohde mainittu muun kuin virallisen tahon viitoituslausunnossa, 2007):

- o Sikurimuseo ja Moottorimuseo, Pietarsaari (opasteisiin muutoksia)
- o Uusikaarlepyyn museo, Uusikaarlepyy (opasteisiin muutoksia)
- o Villa Sveden, Pietarsaari (opasteisiin muutoksia)
- o Poraksen kappelipaikka, Kruunupyy (nykyinen)
- o Hospitaalikirkko, Kruunupyy (uusi)
- o Cronoholmenin veneveistämö, Kruunupyy (uusi)
- o Taidegalleria Akka Talo, Pedersöre (opasteisiin muutoksia)
- o Juthbacka, Uusikaarlepyy (uusi)
- o **Juuttaan taistelukenttä**, Uusikaarlepyy (opasteisiin muutoksia)
- o Wilhelm von Schwerinin silta, Vöyri (uusi)

Opastus poistuu

- Betlehemin museo, Vöyri
- Museorautatie, Vöyri

Lisäksi maakunnallisessa opastussuunnitelmassa on esitetty kohteita, jotka eivät läpäisseet viitoituskriteereitä tai niitä ei katsottu tarkoituksenmukaiseksi viitoittaa palvelukohteena:

- Asemuseo, Pietarsaari
- Pietarsaaren museo ja Tupakkamakasiini, Pietarsaari
- Pedersören kirkko, Pietarsaari
- Bosundin kalasatama sekä vene- ja kalastusmuseo, Luoto
- Torgare museoalue, Kruunupyy
- Fornstugan, Pedersöre
- Lassfolk, Pedersöre
- Åliden, Pedersöre
- Kulttuuritalo, Pedersöre
- Suomenruotsalainen (Svedbergin) koulumuseo, Uusikaarlepyy
- Munsalan kotiseutumuseo, Uusikaarlepyy
- Uudenkaarlepyyn kirkko, Uusikaarlepyy
- Työväenasuntomuseo Virgo, Vöyri
- Rökiön myllytupa (toimii juhlapaikkana) ja Hägglundin valokuvamuseo, Vöyri
- Fädernegården museo ja Munterin sotilastorppa, Vöyri
- Vernerin museo, Vöyri
- Vöyrin kotiseutumuseo, Vöyri

Maakunnallisessa opastussuunnitelmassa esitetty Puutaloalue Skata Pietarsaaressa voidaan viitoittaa katuverkolla nähtävyytenä, jos esim. Koulukadun/Alholminkadun P-alueelle pystytetään alueesta kertova infotaulu).

Vaasan seutu ja Kyrönmaa

Palvelukohteen opastusmerkeillä viitotetaan (Vahvennettuna esitetty virallisen puollon saaneet kohteet (2007), alleviivattu kohde mainittu muun kuin virallisen tahon viitoituslausunnossa, 2007):

- Museot ja historialliset rakennukset (772a)
  - **Pohjanmaan museo ja Terranova**, Vaasa (nykyinen)
  - **Kuntsin modernin taiteen museo**, Vaasa (uusi)
  - **Vanhan Vaasan museo**, Vaasa (uusi)
  - **Mustasaaren kirkko**, Vaasa (uusi)
  - **Stundars**, Mustasaari (opasteisiin muutoksia)
  - Gränösundin kalastajakylä ja museo, Mustasaari (opasteisiin muutoksia)
  - **Vanha kirkko 1304 ja Villavintti**, Isokyrö (opasteisiin muutoksia)
  - **Orisbergin kappeli**, Isokyrö (uusi)
  - **Nuukuurenmuseo ja kotiseutumuseo**, Laihia (opasteisiin muutoksia)
- Maailmanperintökohteet (772b)
  - **Svedjehamn**, Mustasaari (nykyinen)
  - **Fort-linnake**, Mustasaari (nykyinen)
  - **Sommarösund**, Mustasaari (nykyinen)
- Muut nähtävyydet (772f)
  - **Vanhan Vaasan rauniot (Pyhän Marian kirkon rauniot)**, Vaasa (uusi)
  - **Tuovilan kivisilta**, Mustasaari (opasteisiin muutoksia)
  - **Napuen taistelun muistomerkki**, Isokyrö (opasteisiin muutoksia)

Palvelukohteen osoiteviitoilla (772a ja 772f) viitotetaan (Vahvennettuna esitetty virallisen puollon saaneet kohteet (2007), alleviivattu kohde mainittu muun kuin virallisen tahon viitoituslausunnossa, 2007):

- Brage ulkoilumuseo, Vaasa (opasteisiin muutoksia)
- Merimuseo, Vaasa (opasteisiin muutoksia)
- Vaasan auto- ja moottorimuseo, Vaasa (opasteisiin muutoksia)
- Vaasan työväenmuseo, Vaasa (uusi)
- Björköbyn kotiseutumuseo, Mustasaari (opasteisiin muutoksia)
- **Isokyrön kotiseutumuseo** ja Karoliinikeskus, Isokyrö (opasteisiin muutoksia)
- Suomen nuorisoseuramuseo, Laihia (opasteisiin muutoksia)
- **Edvinin taidepolku**, Vaasa (uusi)
- **Ristimäki**, Vaasan Vähäkyrö (nykyinen, opastelupa)
- **Tuomaanmäen hautaröykkiö**, Isokyrö (nykyinen, opastelupa)
- **Pakosauna**, Isokyrö (nykyinen, opastelupa)
- Perttilän riippusilta, Isokyrö (opasteisiin muutoksia)
- **Leväluhdan uhrilähde**, Isokyrö (uusi)
- **Huumuksenmäki**, Laihia (nykyinen, opastelupa)
- **Jätinhaudanmaan pronssikautinen röykkiökalmisto**, Laihia (nykyinen, opastelupa)
- **Viirikallio**, Laihia (nykyinen, opastelupa)
- Raivaajan patsas, Laihia (opasteisiin muutoksia)
- Napuen taistelun muistomerkki, Laihia (opasteisiin muutoksia)
- Hulmin puisto, Laihia (opasteisiin muutoksia)

Opastus poistuu

- Replot hembygdsförening, Mustasaari
- Maatalouskonemuseo, Laihia

Lisäksi maakunnallisessa opastussuunnitelmassa on esitetty kohteita, jotka eivät läpäisseet viitoituskriteereitä tai niitä ei katsottu tarkoituksenmukaiseksi viitoittaa palvelukohteena:

- Hietalahden Villa, Vaasa
- Huutoniemen kirkko, Vaasa
- Kruunumakasiini, Vaasa
- Sundomin kotiseutumuseo, Vaasa
- Sotaveteraanimuseo, Vaasa
- Vaasan kasarmialue, Vaasa
- Galleria Ibis, Vaasa
- Nandor Mikolan akvarellisali, Vaasa
- Tikanojan Taidekoti, Vaasa
- Vaasan pankintalo, Vaasa
- Melanderin myllynpohja, Vaasa
- Arman Vainion ateljee, Vaasa
- Puuvillatehdas ja Palosaari, Vaasa
- Vanhan Vaasan kanaali, Vaasa
- Vaasan vesitorni, Vaasa
- Pläkkymuseo, Vaasa (Vähäkyrö)
- Kolkin kartano, Vaasa (Vähäkyrö)
- Savilahti-talo, Vaasa (Vähäkyrö)
- Vähäkyrön kirkonmäki, Kirkkosaari ja pappila, Vaasa (Vähäkyrö)
- Tervajoen Aittomäen rautakautinen hautaröykkiö, Vaasa (Vähäkyrö)
- Grönvikin kartano, Mustasaari
- Pitkä Perttilä, Isokyrö

Suupohjan rannikkoseutu

Palvelukohteen opastusmerkeillä viitoitetaan (Vahvennettuna esitetty virallisen puollon saaneet kohteet (2007), kurssiivilla lisälausunnossa puolletut kohteet (ks. liite 3), alleviivattu kohde mainittu muun kuin virallisen tahon viitoituslausunnossa, 2007):

- Museot ja historialliset rakennukset (772a)
  - **Brinkenin kotiseutumuseo**, Maalahti (opasteisiin muutoksia)
  - **Merenkurkun venemuseo**, Maalahti (opasteisiin muutoksia)
  - **Korsnäsän pappilamuseo**, Korsnäs (opasteisiin muutoksia)
  - **Pirttikylän kotiseutumuseo**, Närpiö (opasteisiin muutoksia)
  - **Carlsron museo**, Kristiinankaupunki (nykyinen)
  - **Kiilin kotiseutumuseo**, Kristiinankaupunki (opasteisiin muutoksia)
  - **Lebellin kauppiaantalo**, Kristiinankaupunki (uusi)
  - **Ulrika Eleonora kirkko**, Kristiinankaupunki (uusi)
- Muut nähtävyydet (772f)
  - **Harrströmin silta**, Korsnäs (uusi)
  - **Kyrkstallar ja Öjskogsparken**, Närpiö (nykyinen)
  - **Närpes nybro**, Närpiö (opasteisiin muutoksia)
  - **Kaskisten puutalo/ruutukaava-alue**, Kaskinen (uusi)
  - **Susiluola**, Kristiinankaupunki (opasteisiin muutoksia)
  - **Kristiinankaupunki**, Kristiinankaupunki (opasteisiin muutoksia)
  - Galleria Gottorp, Kristiinankaupunki (uusi)

Palvelukohteen osoiteviitoilla (772a ja 772f) viitoitetaan (Alleiviivattu kohde mainittu muun kuin virallisen tahon viitoituslausunnossa, 2007):

- Stella Polaris, Närpiö (opasteisiin muutoksia)
- Merimuseo, Kristiinankaupunki (uusi)
- Båtmuseum, Korsnäs, Harrström (uusi)

Opastus poistuu

- Äminneborg, Maalahti
- Ylimarkun kotiseutumuseo ja postimuseo, Närpiö
- Benvikin rakennukset, Närpiö
- Bladhin mausoleumi ja Bladhin talo, Närpiö
- Grönvikin kartano, Närpiö
- Kaskisten kotiseutumuseo, Kaskinen
- Kaskisten kalastusmuseo, Kaskinen
- Byholms yksityismuseo, Kristiinankaupunki
- Härkmerin maisema-alue, Kristiinankaupunki

Lisäksi maakunnallisessa opastussuunnitelmassa on esitetty kohteita, jotka eivät läpäisseet viitoituskriteereitä tai niitä ei katsottu tarkoituksenmukaiseksi viitoittaa palvelukohteena:

- Äminnen kalasatama, Maalahti
- Storstensrösbackenin pronssikautinen hautaröykkiö, Maalahti
- Korsnäsin kotiseutumuseo, Korsnäs
- Raatihuone, Veturitallit ja Tullituvat, Kristiinankaupunki
- Uusi kirkko, Tuulimyly ja Spectra, Kristiinankaupunki
- Kivisilta, Kristiinankaupunki
- Yttergrund, Kristiinankaupunki
- Siipyyn kylä, Kristiinankaupunki
- Lapväätin kirkko, Kristiinankaupunki

5.5 Maaseutuyritykset

Maaseutuyrityksiksi luetaan suoramyyntipaikat, käsityöpajat, kotieläinpihat ja yksityisten ylläpitämät ratsastuspaikat. Mökki- ja aamiaismajoituskohteet kuuluvat myös maaseutuyritysten ryhmään, mutta ne on käsitelty kappaleessa 5.2 Majoituspalvelut.

Pietarsaaren seutu

Palvelukohteen opastusmerkeillä viitoitetaan:

- Suoramyyntipaikat (774c)
  - -
- Käsityöpaja (774d)
  - -
- Kotieläinpiha (774e)
  - Tavastin maatila, Uusikaarlepyy (uusi)
- Ratsastuspaikka (774f)
  - Fäbodantien talli, Pietarsaari (uusi)
  - Markens djurgård, Uusikaarlepyy (uusi)

Palvelukohteen osoiteviitoilla ja ennakkomerkeillä (nopeusrajoituksen ollessa 80 km/h tai yli) viitoitetaan:

- Suoramyyntipaikka (774c)
  - Larsmon villanjalostamo, Luoto (uusi)
  - Fagerudd Bageri, Luoto (uusi)
  - Sixtens Trädgård, Kruunupyö (opasteisiin muutoksia)
  - Österbacka Trädgård, Kruunupyö (opasteisiin muutoksia)
  - Blomqvistin taimisto, Pedersöre (opasteisiin muutoksia)
  - Boströmin leipomo, Pedersöre (opasteisiin muutoksia)
  - Petterssonin puurtarha, Pedersöre (opasteisiin muutoksia)
  - Solstrands trädgård, Vöyri (opasteisiin muutoksia)
- Käsityöpaja (774d)
  - Ateljee Kodin silmänilo, Pietarsaari (uusi)
  - Tyynelän Tonttula, Luoto (nykyinen)
  - Nukke- ja tonttumuseo, Uusikaarlepyö (uusi)
- Ratsastuspaikka (774f)
  - -

Vaasan seutu ja Kyrönmaa

Palvelukohteen opastusmerkeillä viitoitetaan:

- Suoramyyntipaikat (774c)
  - -
- Käsityöpaja (774d)
  - -
- Kotieläinpiha (774e)
  - -
- Ratsastuspaikka (774f)
  - -

Palvelukohteen osoiteviitoilla ja ennakkomerkeillä (nopeusrajoituksen ollessa 80 km/h tai yli) viitoitetaan:

- Suoramyyntipaikka (774c)
  - Kivisillan mehiläistuote, Laihia (opasteisiin muutoksia)
- Käsityöpaja (774d)
  - Karitas Snickkarbod, Vaasa (uusi)
  - Ulla-Brittas Broderier, Mustasaari (uusi)
  - Björklunds Hemslojd, Mustasaari (uusi)
  - Marja-Lasi, Laihia (nykyinen)
  - Käsityöpaja Tilkkutäkki, Laihia (opasteisiin muutoksia)
- Kotieläinpiha (774e)
  - Alkulan Tila, Vaasa (opasteisiin muutoksia)
  -
- Ratsastuspaikka (774f)
  - Vaasan Hubertus, Vaasa (uusi)
  - Vaasan ratsastuskeskus, Vaasa (uusi)
  - Mustasaaren ratsastuskoulu, Mustasaari (uusi)
  - Pulleromäen ratsutalli, Laihia (uusi)

Opastus poistuu:

- Saviverstas Musta lintu, Vaasa (Vähäkyrö)
- Matinkaupat, Laihia (jatkoissa opastus osoiteviitan ennakkomerkeillä)

Suupohjan rannikkoseutu

Palvelukohteen opastusmerkeillä viitotetaan:

- Suoramyyntipaikat (774c)
  - -
- Käsityöpaja (774d)
  - -
- Kotieläinpiha (774e)
  - -
- Ratsastuspaikka (774f)
  - -

Palvelukohteen osoiteviitoilla ja ennakkomerkeillä (nopeusrajoituksen ollessa 80 km/h tai yli) viitotetaan:

- Suoramyyntipaikka (774c)
  - Lindbergs fisk, Kristiinankaupunki (uusi)
- Käsityöpaja (774d)
  - Knösgården, Maalahti (uusi)
- Ratsastuspaikka (774f)
  - Wild West talli, Maalahti (uusi)

5.6 Aktiviteetit

Aktiviteetteihin luetaan uimapaikat, kalastuspaikat, hiihtokeskukset, golf-kentät, huvipuistot, kunnan tai vastaavan ratsastuspaikat sekä ulkoilualueet. Monessa kunnassa ei uimarantoja ole nykyisin opastettu lainkaan ja näin ollen uusia opastettavia kohteita tulee paljon lisää. Vuonna 2007 voimaan tulleen uudet ohjeet palvelukohteiden opastukseen vaikuttavat myös siten, että suuri osa nykyisin maastossa olevista opasteista vanhenee vuoden 2013 loppuun mennessä. Aktiviteettien kartoittaminen on tehty tiiviissä yhteistyössä kuntien edustajien kanssa.

Pietarsaaren seutu

Palvelukohteen opastusmerkeillä viitotetaan:

- Uintipaikka (773a)
  - FantaSea Camping, Pietarsaari (uusi)
  - Hellnäs, Vöyri (uusi)
  - Oravaisten satama, Vöyri (uusi)
- Kalastuspaikka (773b)
  - -
- Hiihtohissi (773c)
  - -
- Golfkenttä (773d)
  - Pietarsaaren golf, Pietarsaari (opasteisiin muutoksia)
  - Remson Golf, Pedersöre (opasteisiin muutoksia)
  - Vöyrin golfkenttä, Vöyri (uusi)
- Huvi- tai teemapuisto (773e)
  - -
- Ratsastuspaikka (774f)
  - -
- Ulkoilualue (742)
  - -

Palvelukohteen osoiteviitoilla ja ennakkomerkeillä (nopeusrajoituksen ollessa 80 km/h tai yli) viitoitetaan:

- Uimarannat (773a)
  - Lillsand, Pietarsaari (uusi)
  - Storsand, Pietarsaari (uusi)
  - Kittholmen, Pietarsaari (uusi)
  - Östanpå, Pietarsaari (uusi)
  - Killingholmen, Pietarsaari (uusi)
  - Sonamo, Luoto (uusi)
  - Kackur, Luoto (uusi)
  - Annäsgrundet, Luoto (uusi)
  - Svennasminnet, Luoto (uusi)
  - Brännbacka, Luoto (uusi)
  - Fagernäs, Luoto (uusi)
  - Assarskär, Luoto (uusi)
  - Vikarholmen, Luoto (uusi)
  - Lepplax, Pedersöre (uusi)
  - Kållby, Pedersöre (uusi)
  - Edsevö, Pedersöre (uusi)
  - Ytteresse, Pedersöre (uusi)
  - Forsby, Pedersöre (uusi)
  - Nars, Pedersöre (uusi)
  - Toisvesi, Uusikaarlepyy (opasteisiin muutoksia)
  - Finnholmen, Vöyri (uusi)
- Kalastuspaikka (773b)
  - Mosavatten, Pedersöre (opasteisiin muutoksia)
  - Hjulforssen, Pedersöre (uusi)
  - Bredkangan, Uusikaarlepyy (uusi)

Opastus poistuu:

- Kalastuspaikka Spitik, Pedersöre

Vaasan seutu ja Kyrönmaa

Palvelukohteen opastusmerkeillä viitoitetaan:

- Uintipaikka (773a)
  - Sulvan ulkouimala, Mustasaari (uusi)
  - Uimahalli, Isokyrö (opasteisiin muutoksia)
  - Uimahalli, Laihia (opasteisiin muutoksia)
- Kalastuspaikka (773b)
  - -
- Hiihtohissi (773c)
  - -
- Golfkenttä (773d)
  - Vaasan golf, Vaasa (opasteisiin muutoksia)
- Huvi- tai teemapuisto (773e)
  - Wasalandia, Vaasa (uusi)
- Ratsastuspaikka (774f)
  - -
- Ulkoilualue (742)
  - -

Palvelukohteen osoiteviitoilla ja ennakkomerkeillä (nopeusrajoituksen ollessa 80 km/h tai yli) viitoitetaan:

- Uimarannat (773a)
  - Hietasaari, Vaasa (opasteisiin muutoksia)
  - Strömsö, Vaasa (uusi)
  - Kronvik, Vaasa (uusi)
  - Ahvensaari, Vaasa (uusi)
  - Toby, Mustasaari (opasteisiin muutoksia)
  - Petsmo, Mustasaari (opasteisiin muutoksia)
  - Carpella, Mustasaari (opasteisiin muutoksia)
  - Österhankmo, Mustasaari (uusi)
  - Iskmo, Mustasaari (uusi)
  - Köklot, Mustasaari (uusi)
  - Bullerås, Mustasaari (uusi)
  - Björköby, Mustasaari (uusi)
  - Ruusupuro, Isokyrö (nykyinen)
  - Pukkilansaari, Isokyrö (nykyinen)
  - Orisberg, Isokyrö (uusi)
  - Santaloukko, Laihia (opasteisiin muutoksia)
  - Säivänkangas, Laihia (opasteisiin muutoksia)

Opastus poistuu:

- Kalastuspaikka Kolkissa, Vaasa (Vähäkyrö)

Suupohjan rannikkoseutu

Palvelukohteen opastusmerkeillä viitoitetaan:

- Uintipaikka (773a)
  - Uimahalli, Närpiö (opasteisiin muutoksia)
  - Uimahalli, Kristiinankaupunki (uusi)
- Kalastuspaikka (773b)
  - -
- Hiihtohissi (773c)
  - Pyhävuoren vapaa-aikakeskus, Kristiinankaupunki (opasteisiin muutoksia)
- Golfkenttä (773d)
  - -
- Huvi- tai teemapuisto (773e)
  - -
- Ratsastuspaikka (774f)
  - -
- Ulkoilualue (742)
  - -

Palvelukohteen osoiteviitoilla ja ennakkomerkeillä (nopeusrajoituksen ollessa 80 km/h tai yli) viitoitetaan:

- Uimarannat (773a)
  - Bergö, Maalahti (opasteisiin muutoksia)
  - Åminne, Maalahti (opasteisiin muutoksia)
  - Vägvik, Maalahti (opasteisiin muutoksia)
  - Harrström, Korsnäs (uusi)
  - Tjårlax, Närpiö (opasteisiin muutoksia)
  - Tojby, Närpiö (uusi)
  - Norrnäs, Närpiö (uusi)
  - Pjelax, Närpiö (uusi)
  - Hiekkasärkkä, Kristiinankaupunki (opasteisiin muutoksia)

- Skaftung, Kristiinankaupunki (opasteisiin muutoksia)
- Härkmeri, Kristiinankaupunki (opasteisiin muutoksia)
- Halkoluoto, Kristiinankaupunki (opasteisiin muutoksia)
- Antila, Kristiinankaupunki (opasteisiin muutoksia)
- Lilla Sandjärv, Kristiinankaupunki (uusi)
- Pyhävuori, Kristiinankaupunki (uusi)
- Meriuimala, Kristiinankaupunki (uusi)
- Kalastuspaikka (773b)
  - Pärus-Fors, Kristiinankaupunki (uusi)

6 Suunnitelma

Tämä suunnitelma on laadittu ensisijaisesti tausta-aineistoksi palvelukohteiden opastelupakäsittelijöille. Suunnitelma antaa lähtökohdat opastelupien hakemiselle ja on lupapäätösten tukena. Suunnitelmassa on esitetty suunnitelman laatimisen aikainen tilanne, johon tulee myöhemmin muutoksia – kohteita poistuu, tulee uusia ja olemassa olevien kohteiden palvelutarjonta voi muuttua, jolloin on tarvetta tarkistaa viitoitusta ja sen laajuutta. Suunnitelmaa ylläpidetään ajantasaisena sen laatimisen jälkeen.

Suunnitelmapaketoilla (Liitteet 4 – 6) esitetyt palvelukohteiden opastusmerkit ovat ohjeellisia ja opastusmerkkien tarkempi sisältö ja sijainti määräytyvät opastelupakäsittelyn yhteydessä. Lupakäsittelyssä on tärkeää noudattaa kaikissa ratkaisussa alueellisia opastuseriaatteita. Suunnitelmapaketoilla on esitetty palvelukohteiden opasteet ja niitä koskevat muut tienviitat ja suunnistustaulut. Osoiteviittakohteet eivät ole sisältyneet suunnitteluun, jos niissä esitetyt viitoituskohteet eivät selkeästi koske vapaa-ajan matkailua. Tällaisia ovat esim. majoituskohteet, jotka eivät täytä opastuksen vähimmäiskriteerejä.

Palvelukohteiden opastustauluina käytetään pääsääntöisesti normaalikokoisia tauluja tekstikoon ollessa 150 mm. Taajamissa enintään 50 km/h nopeusrajoitusalueella voidaan palvelukohteiden opastustauluina käyttää pienikokoisia tauluja, joissa tekstikoko on 100 mm. Samalla alueella on käytettävä yhdenmukaista tekstikokoja. Osoiteviittojen ja palvelukohteiden osoiteviittojen sekä näiden ennakkomerkkien tekstikoko on 150 mm, kun tien nopeusrajoitus on 80 km/h tai enemmän, muutoin 120 mm. Paikannimikilvissä, tienviitoissa ja paikalliskohteen viitoissa käytetään pääsääntöisesti tekstikokoja 200 mm. Muilla kuin valtateilla nopeusrajoituksen ollessa enintään 60 km/h, voidaan käyttää paikalliskohteen viitoissa myös 150 mm tekstikokoja. Samalla alueella on käytettävä yhdenmukaista tekstikokoja.

Opastusmerkkien pystyttämisessä on noudatettava Liikenneviraston ohjejulkaisua ”Liikennemerkkien rakenne ja pystytys”. Pystytyspylväinä käytetään normaalisti Ø 90 mm teräsputkea, jonka ainevahvuus on 2 mm. Pystytysrakenteet mitoitetaan siten, että vinotukia ei käytetä. Jos taulun pinta-ala on yli 12 m², käytetään pystytysrakenteena ristikorakanteista pylvästä tai vastaavaa järeämpää erikseen mitoitettavaa törmäysturvallista pystytysrakennetta. Opastusmerkit asennetaan riittävän korkealle (tavoite: merkin alareuna taajamassa 1,5 m ja muualla 2,0 m tien pinnasta) ja riittävän kauas ajoradasta (tavoite: merkin sisäreuna mahdollisuuksien mukaan 2,5 - 6,0 m tien reunasta).

Palvelukohteiden opastusmerkit tulee uusia uusien ohjeiden mukaisiksi vuoden 2013 loppuun mennessä. Suunnitelman mukaisille ratkaisuille voi hakea opastelupia suunnitelman valmistumisen jälkeen. Viitoitus on uusittava alueellisen opastussuunnitelman kaltaiseksi ennen ohjevuoden päättymistä. Viitoitusta uusittaessa tulee huomioida merkivalmistajien mahdollisesti pitkittyvät toimitusajat ohjevuoden 2013 lähestyessä. Viitoituksen uusimisen yhteydessä on samassa urakassa poistettava kaikki kyseisen kohteen vanhaksi jäävät opasteet, jos ne eivät ole lupapäätöksen mukaisia.

Jos nykyiset palvelukohteiden opastusmerkit ovat ristiriitaisia alueellisen opastussuunnitelman kanssa, saavat merkit olla maastossa vuoden 2013 loppuun saakka. Siirtymäaikaa ei noudateta, jos nykyinen viitoitus on luvanvastainen tai virheellinen tai lupaehtoja on rikottu tai nykyinen viitoitus estää suunnitelman toteuttamisen. Vuoden 2014 alussa tienpitäjä poistaa kaikki suunnitelmasta poikkeavat opastusmerkit maastosta.

6.1 Opastuspaikat

Palvelukohteiden viitoitusratkaisujen lähtökohdana on, että tienkäyttäjille jaetaan alueen palveluista ajan tasalla olevaa tietoa opastuspisteiden opastuskartoissa. Maanteiden levähdys- ja pysäköimisalueille sijoitettavista opastuspisteistä sovitaan valtion tienpitäjän (ELY-keskus) kanssa. Tällöin valtion tienpitäjä myös vastaa opastuspisteen tienvarsiopasteiden hankinnasta ja ylläpidosta. Alueen kuntien tulee huolehtia siitä, että opastuspisteissä on ajan tasalla olevat opastuskartat ja asianmukaisessa kunnossa olevat rakenteet. Opastuspisteissä tulee pyrkiä helposti ylläpidettäviin ratkaisuihin.

Opastuskartoissa tulee esittää vähintään alueen tie- ja katuverkko, vesistöt, palvelut ja aktiviteetit sekä päivämäärä, jolloin opastuskartta on päivitetty. Lisäksi alueen yrittäjillä on hyvä olla mahdollisuus osoittaa kohteensa yhteystietoja opastuskartan yhteydessä esim. maksua vastaan. Maksulla kunta voi huolehtia esimerkiksi karttojen ajan tasalla pitämisestä. Hyvin varustetusta opastuspaikasta tienkäyttäjät voi ottaa mukaansa myös ns. repäisykartoja. Liikenneasemien yhteydessä voidaan sisätiloihin asentaa myös sähköisiä päätelaitteita tiedon saamiseksi.

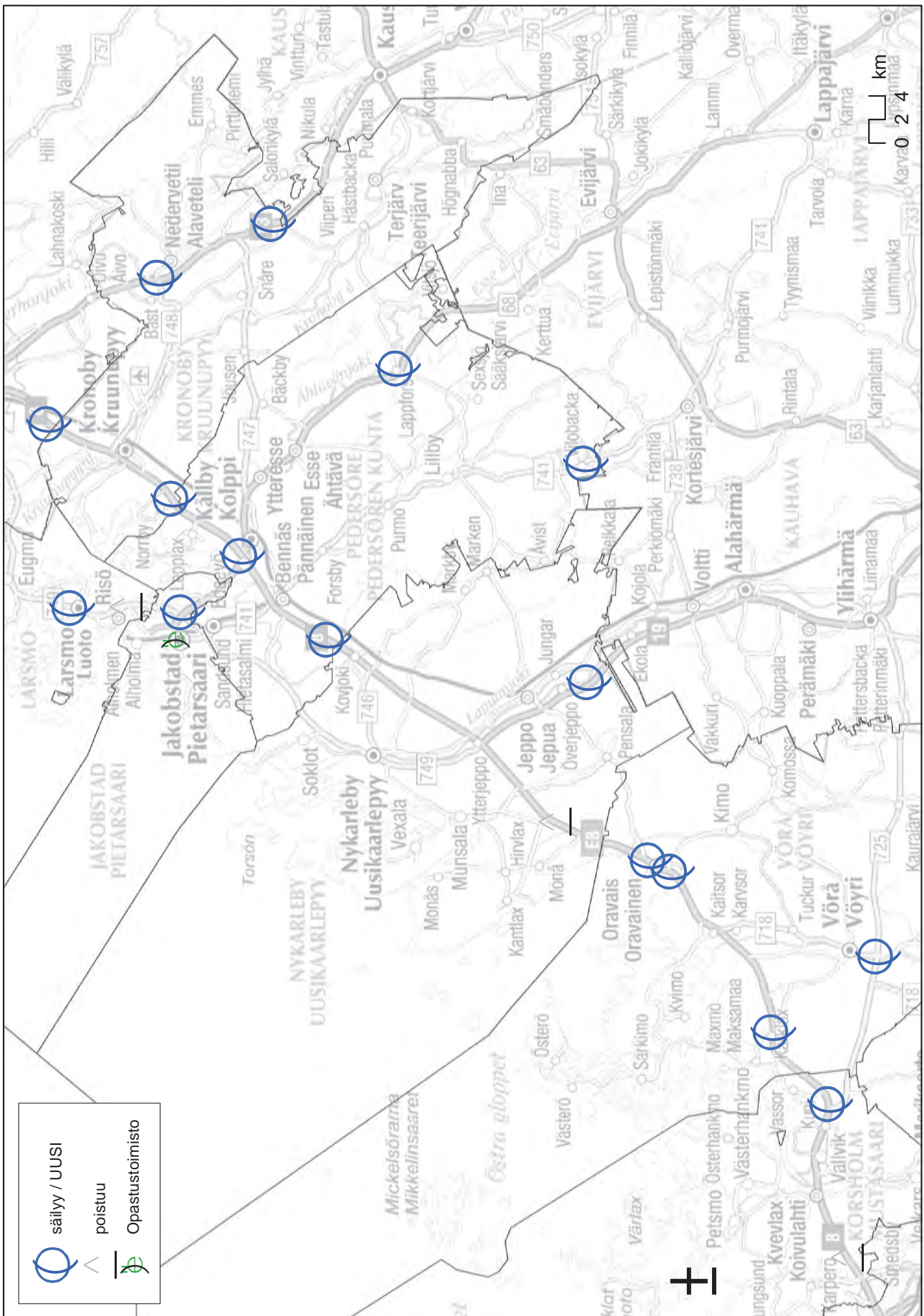
Matkailukeskusten yhteydessä olevien opastuspisteiden sisältöön tulee kiinnittää erityistä huomiota tuomalla esille pääasiassa matkailun kannalta merkittäviä käyntikohteita. Kohteiden esittelyssä tulee antaa painoarvoa myös historiallisiin ja taiteellisiin nähtävyyksiin sekä luontokohteisiin, erilaisiin aktiviteetteihin ja teemapuistoihin. Matkailukeskuksen opastuspisteessä on tärkeää antaa kokonaiskuva kyseisen alueen merkittävimmistä vapaa-ajan matkailun palveluista ja käyntikohteista.

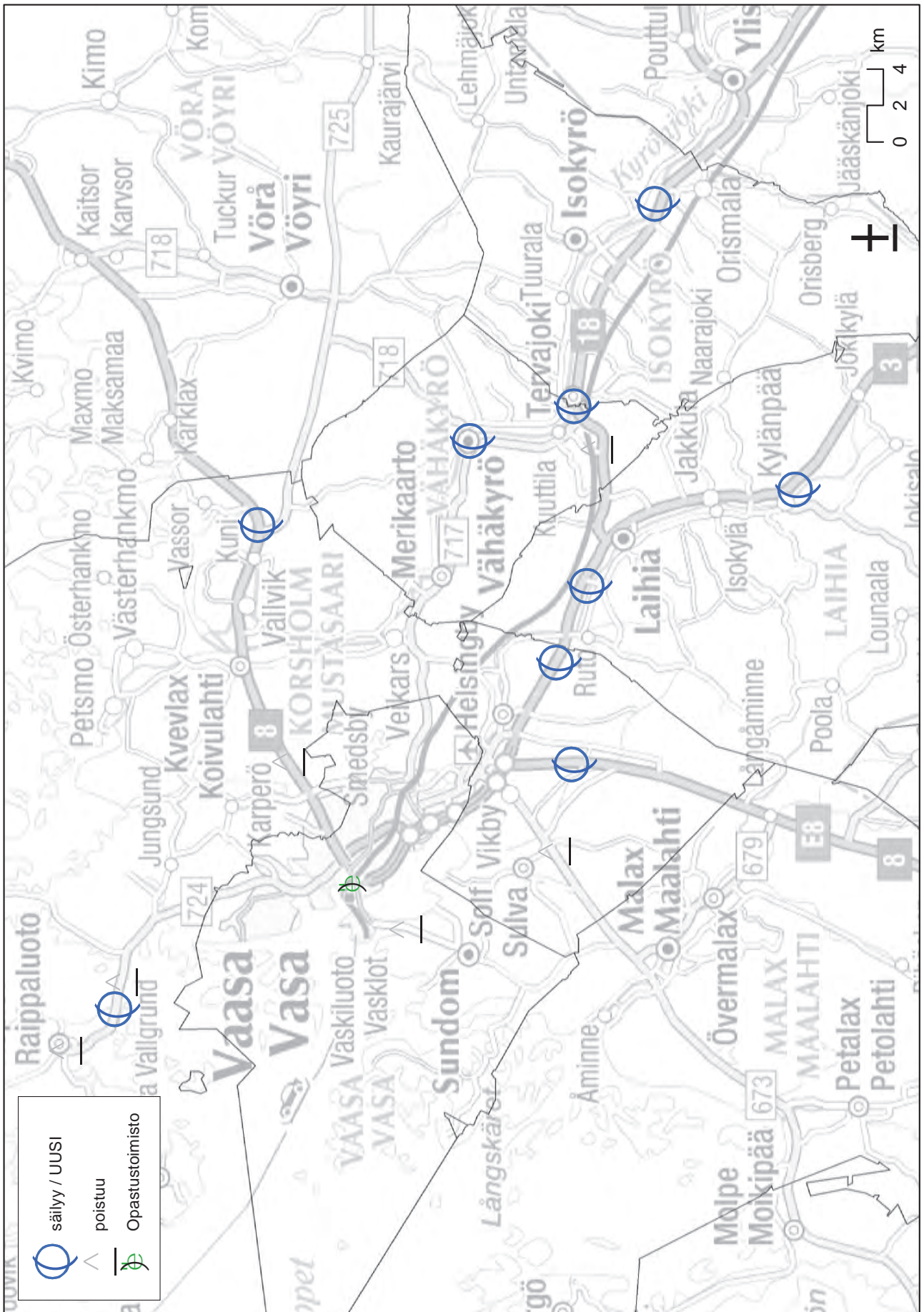
Kuva 4. Esimerkkejä kuntien nykyisistä opastuspisteistä.

Kohdekohtaiset opastuspisteet

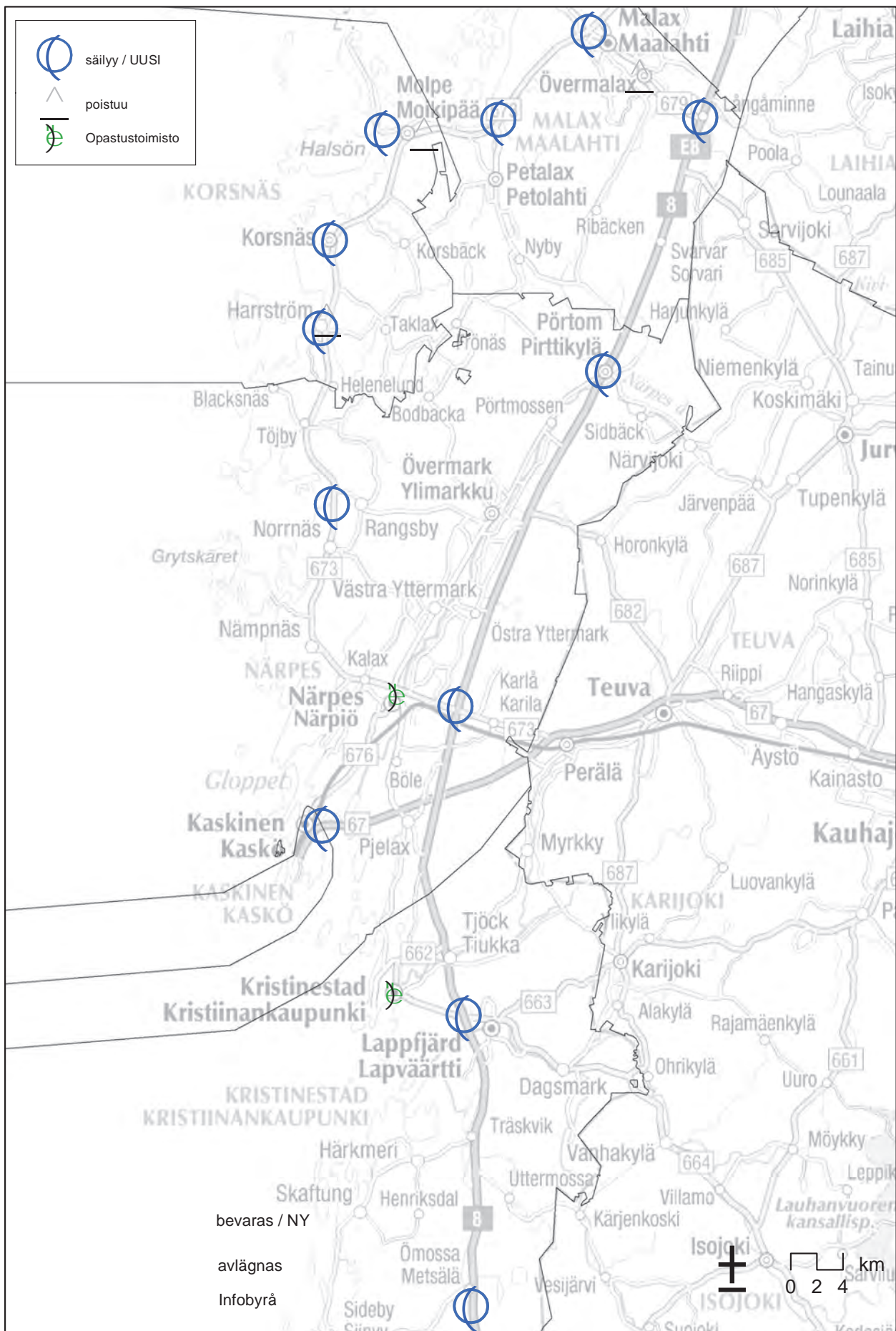
Kuntien opastuspisteiden lisäksi suunnittelualueelle esitetään opastettavaksi muutamia kohdekohtaisia opastuspisteitä. Tällaisia kohteita ovat 7 sillan saaristotie, Merenkurkun saaristo ja Söderfjärden. Muista Merenkurkun saariston opasteista poiketen Vöyrissä kyseistä aluetta koskevalle opastuspisteelle on opastettu opasteluvan mukaisesti infopisteen sijainnin mukaan nimellä ”Västerö”. Lisäksi Maalahden Bergöön on esitetty opastettavaksi opasteluvan mukaisesti Bergön aluetta käsittelevä opastuspiste.

Kuva 5. Tienkäyttäjille viitoitettavien kuntien opastuspaikkojen muutosesitykset Pietarsaaren alueella.

Kuva 6. Tienkäyttäjille viitoitettavien kuntien opastuspaikkojen muutosesitykset Vaasan seudulla ja Kyrönmaalla.

Kuva 7. Tienkäyttäjille viitoitettavien kuntien opastuspaikkojen muutosesitykset Suupohjan rannikoseudulla.

6.2 Palvelukohteet

Suunnittelualueella on toistaiseksi mahdollista viitoittaa jokainen viitoituskelpoinen palvelukohde kohdekohtaisesti yhteiskäyttöpylväitä hyödyntäen. Kristiinankaupungissa on yhdessä liittymässä jouduttu yhdistämään opasteita B-tyyppin opastetaluun, jotta halutut kohteet on voitu opastaa kyseisen liittymän kautta.

6.3 Yleisötapahtumien tilapäiset opasteet

Yleisötapahtumilla tarkoitetaan yleensä pari päivää tai pisimmillään jopa viikkoja kestäviä messuja, näyttelyitä, kokouksia, urheilutilaisuuksia tai vastaavia, joihin saapuu runsaasti yleisöä paikkakunnan ulkopuolelta. Yleisötapahtumien opastus edellyttää aina suunnitelmaa ja opasteluvan hankkimista tienpitäjältä. Jatkossa tällainen suunnitelma voi yksinkertaisimmillaan perustua pysyviin telineisiin kiinnitettävien tilapäisten opasteiden asettamiseen. Tilapäisessä opasteluvassa määritellään tarkasti, milloin merkit saa asettaa ja milloin ne tulee viimeistään poistaa.

Alueen kunnat voivat halutessaan käydä neuvotteluja Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) kanssa pystytystelineiden sijaintien suunnittelemiseksi. Telineiden rakenne tulee olla sellainen, että siihen on helppo kiinnittää tapahtumaopaste, ja toisaalta opasteen tulee olla myös helposti poistettavissa.

Kunnat vastaavat telineiden suunnittelusta, rakentamisesta ja kunnossapidosta omissa kohteissaan. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen ja kuntien kesken neuvotellaan toimintamalli, joka mahdollistaa kunnan toimimisen myös lupaviranomaisena ja ohjeistajana ao. telineisiin kiinnitettävien tilapäisten opasteiden käytössä.

6.4 Opastusmerkkien peittäminen

Opastusmerkki tulee poistaa tai peittää kokonaan palvelukohteen kiinniloajaksi, jos toiminta on osan vuodesta suljettuna tai kokonaan keskeytyksissä. Jos merkki poistetaan, voidaan kiinteät jalustat jättää maahan, mutta maise-
maa rumentavat pylväät tulee poistaa. Merkin poistamiseksi ei hyväksytä merkin päälle kiinnitettävää jätesäkkimuo-
via tai merkin kääntämistä tien suuntaiseksi, vaan mikäli merkki peitetään, tulee peittämiseen käyttää tarkoitukseen valmistettuja väriltään harmaita peitteitä tai suoja. Ennen opastusmerkin valmistamista tulee ottaa huomioon opas-
tusmerkin ajan tasalla pidon ja muun kunnossapidon erityisvaatimukset.

Jos kohteen palveluista vain osa on väliaikaisesti poissa toiminnasta, tulee kyseisiä toimintoja osoittavat tunnuks^{et} peittää merkin pohjavärin mukaisella peitelevyllä. Peitelevy tulee kiinnittää siten, että opastustalun ja peitelevyn väliin jää pieni tuuletusrako.

6.5 Suunnitelman ylläpito

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen ja alueen kuntien tehtävänä on huolehtia siitä, että nyt valmistunut seudullinen opastussuunnitelma pidetään ajan tasalla. Kokonaisvaltainen opastussuunnitelman tarkistaminen tulee tehdä keski-
määrin 10 vuoden välein. Tarkistaminen tulee tehdä useammin, jos uusia opastelupia ei voida käsitellä alueellisten
viitoitusperiaatteiden perusteella nopeasti ja sujuvasti, tie- ja katuverkossa tapahtuu muutoksia tai jos tavoitetilan
opastusmerkkin suunnitelmien ylläpitäminen ei ole onnistunut.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus ylläpitää sähköistä suunnitelma-aineistoa Lupapalveluiden tekemien lupapäätösten ja kuntien sille toimittamien tietojen pohjalta. Suunnitelma tallennetaan Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen toimesta internet-sivustolle, josta se on eri osapuolten vapaasti käytettävissä. Ylläpitosivuston linkin lisäämistä Lupapalvelui-
den opastelupien sivustolle suositellaan vahvasti.

7 Opastuksen toteuttaminen

7.1 Opastelupa

Palvelukohteen viitoittaminen edellyttää aina tienpitäjän lupaa. Maanteiden osalta luvan myöntää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus), kadulla kunta ja yksityisellä tiellä tiehoitokunta. Yksityisellä tiellä merkin pystyttämiseen tarvitaan lisäksi kunnan suostumus. Jos kohde sijaitsee esimerkiksi yksityistien varrella ja kohde halutaan opastettavaksi maantieltä alkaen, tarvitaan viitoituslupa kaikilta osapuolilta, joiden väylien varteen merkkejä aiotaan pystyttää. Tällaisessa tapauksessa, jossa lupa haetaan myös ELY-keskuksesta, saa luvanhakija liikenne-merkkien mitoituskuvat oheistuotteena perille asti. Muussa tapauksessa luvanhakija saa mitoituskuvat ao. kunnasta tai luvanhakijan on hankittava liikennemerkkien mitoituskuvat itse.

ELY-keskuksen Lupapalvelut vastaa nykyisin valtakunnallisesti maanteiden opastelupien käsittelystä. Lupapalvelut sijaitsee Pirkanmaan ELY-keskuksessa Tampereella, mutta kaikissa ELY-keskuksissa on lupayhdyshenkilöt. He toimivat tarvittavissa määrin Lupapalvelujen apuna lupa-asioiden valmistelutyössä, maastokatselmuksissa ja opastettavien kohteiden arvioinnissa. Opastelupaa varten pyydetään useissa tapauksissa ulkopuolisen tahon antama lausunto tai arvio.

Kaikki uudet opasteluvat ovat määräaikaista, joiden kesto on yleensä viisi vuotta. Täten olosuhteiden muutokset voidaan ottaa nopeasti huomioon. Määräaika voi olla lyhyempi, esimerkiksi vain osan vuotta avoinna olevan palvelun tapauksessa, tai pidempi, esimerkiksi merkittävän historiallisen nähtävyyden tapauksessa. Opasteluvassa määritetään ehtoja, jotka antavat lupaviranomaiselle oikeuden perua tai muuttaa luvan sisältöä. Niitä voivat olla esimerkiksi lainsäädännön tai viitoitusohjeiden muuttuminen taikka tieverkossa, alueellisessa palvelutarjonnassa tai muussa ympäristökijässä tapahtuneet muutokset tai alueellisessa opastussuunnitelmassa todetut ratkaisut. Mikäli opasteluvan perusteissa ei ole tapahtunut muutoksia, luvan uusimisen yhteydessä ei peritä uutta lupamaksua.

Opasteluvan muutoksissa on siirtymäaika, joka yleensä kestää voimassaolevan opastelupakauden loppuun saakka. Jos opasteluvassa ei ole määritelty lupakautta, niin vanhan opasteluvan mukaiset merkit saavat olla maastossa vuoden 2013 loppuun saakka. Siirtymäaika ei sovelleta, jos toteutettu viitoitus on luvanvastainen tai muuten virheellinen tai lupaehtoja on rikottu tai nykyinen viitoitus estää opastussuunnitelman toteuttamista. Myös tienparannustoimenpiteistä johtuvat muutokset tieverkossa voivat aiheuttaa tarpeen muuttaa opastuksen ja opasteluvan sisältöä kesken lupakauden.

Maanteille tulevan palvelukohteen opastusmerkin opasteluvan hakemus on saatavissa ja tulostettavissa ELY-keskuksen www-sivuilta (<http://www.ely-keskus.fi/fi/Liikenne/Lupaasiat>), minkä lisäksi sen voi tilata ELY-keskuksen Lupapalveluista. Www-sivuilla on myös muuta tietoa palvelukohteiden opastusmerkeistä ja lupa-asioista. Kadulla ja yksityistiellä opaste edellyttää yleensä toimenpideluvan, joka hankitaan kunnan rakennusvalvonnasta tai vastaavalta taholta. Hakulomakkeet löytyvät yleensä kunnan www-sivuilta.

Luvat ovat maksullisia. Samaan pystytystelineeseen tulevat palvelukohteiden opasteet voidaan anoa samalla kertaa, jolloin lupamaksu voidaan jakaa useamman toimijan kesken. Tällöin myös pystytystelineiden ja merkkien mitoitustulee kerralla oikein ilman toteutusvaiheen lisäkustannuksia.

7.2 Opastusmerkkien hankinta, hoito ja ylläpito

Palvelukohteiden opastusmerkkeinä käytetään tieliikenneasetuksen mukaisia liikennemerkkejä, joista tienpitäjällä on kokonaisvastuu. Palvelukohteen opasteluvan haltija vastaa luvan mukaisen opastuksen toteuttamiskustannuksista. Kustannuksiin sisältyvät myös muille osapuolille syntyvät kustannukset, jos näiden opastusmerkkien sisältö tai sijoituspaikka muuttuu uusien opastusmerkkien vaikutuksesta. Viimeisimmän opasteluvan haltija joutuu kustantamaan myös uuden luvan edellyttämät muutokset muiden luvanhaltijoiden opastusmerkkeihin. Uusia opastusmerk-

kejä pystytettäessä on kaikki lupapäätöksen vastaiset vanhat merkit poistettava.

Luvanhaltija saa opasteluvan liitteenä luettelon Liikenneviraston auditoimista liikennemerkkien valmistajista, joilta luvanhaltija voi hankkia opastusmerkit. Luvanhaltijan on otettava yhteyttä Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen yhteyshenkilöön ja aluevastaavaan ennen opastusmerkkien asennusta. Luvanhaltija voi hankkia asennustyön ELY-keskuksen alueurakoitsijalta tai muulta sellaiselta urakoitsijalta, joka täyttää tiellä suoritettavan työn pätevyysvaatimukset ja hallitsee liikennemerkkien rakennetta ja pystytystä koskevan Liikenneviraston ohjeistuksen. Lisätietoa maanteiden varsille tulevien opasteiden pystytysrakenteista saa Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri -vastuualueelta sekä asianomaisen kunnan teknisestä toimesta.

Maanteillä palvelukohteen opastemerkkien hoito kuuluu ELY-keskuksen alueurakoita koskeviin uusiin sopimuksiin vastaavasti kuin muut liikennemerkit. Hoitoa ovat mm. lian, lumen ja jään poisto, normaali säännöllinen merkkien pesu sekä pienehköjen vaurioiden korjaus, esimerkiksi jalustan suoristaminen aurauslumen jäljiltä.

Opasteluvan haltija vastaa opastusmerkin ylläpitokustannuksista eli merkin tai tukirakenteiden uusimisesta, kun ne ovat tulleet elinkaarensa päähän. Merkki on uusittava, kun se on niin huonokuntoinen, ettei se enää täytä normaaleja liikennemerkille asetettuja kuntoluokituskriteerejä. Mikäli huonokuntoinen merkki jää uusimatta, opastelupa voidaan sen perusteella peruuttaa. Vastaava opasteiden kuntovaatimus on sovellettavissa myös muille teille kuin maanteille.

Jos opastusmerkki vaurioituu esimerkiksi auton törmätessä siihen, liikenne-vakuutus korvaa useimmiten merkin uusimisen. Mikäli syyllistä ei saada selville, joutuu luvanhaltija maksamaan merkin uusimisesta aiheutuvat kustannukset. Jos luvallisia opastusmerkkejä on tarpeen muuttaa tai uusia tienpitäjän omien toimenpiteiden, kuten esimerkiksi liittymäjärjestelyjen tai muiden tienparannustoimenpiteiden takia, ELY-keskus vastaa maantiellä merkkien uusimiskustannuksista myös palvelukohteen opastusmerkkien osalta.

Palvelukohteen opastusmerkkien toteuttamisen kustannusjakoperiaate:

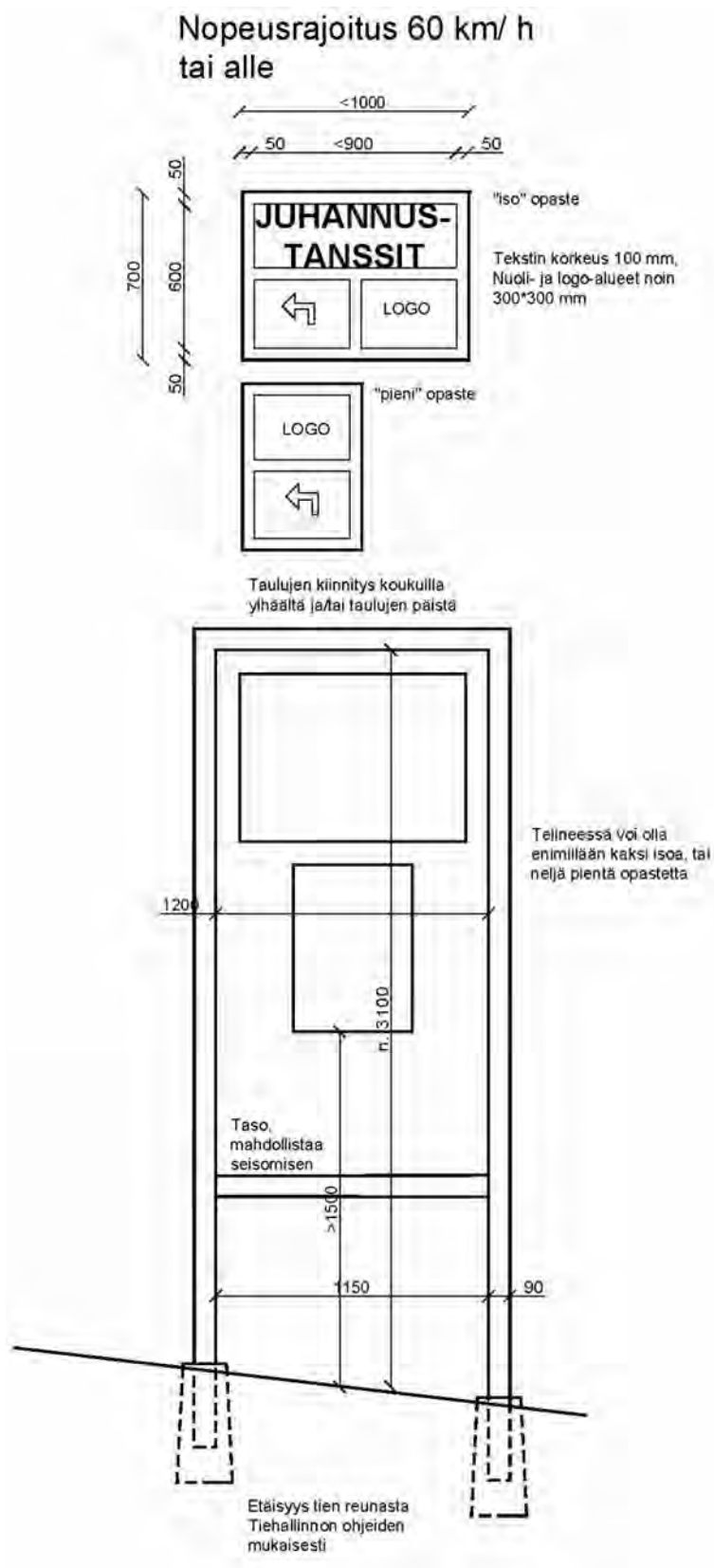
- **Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus**
  - muutokset ja täydennykset tienviitoituksessa
  - maantien suuntaan osoittavat paikalliskohteen viitat ja paikalliskohteen viitoituksen ennakkomerkit maantiellä
  - maantien L- tai P-alueella sijaitsevaa kunnan tai matkailukohteen opastuspaikkaa osoittavat palvelukohteen opastustaulut
- **Kunnat**
  - muutokset ja täydennykset katuverkon ja kunnan hoidossa olevien yksityisteiden viitoitukseen
  - kadun tai yksityistien suuntaan osoittavat paikalliskohteen viitat
  - kunnan tai matkailukohteen opastuspisteiden opastuskartat
  - muualla kuin maantien L- tai P-alueella sijaitsevaa opastuspaikkaa osoittavat palvelukohteen opastustaulut (esim. liikenneaseman piha tai torialue)
  - tilapäisten yleisötilaisuuksien opasteita varten rakennettavat kiinteät pystytystelineet
- **Yritykset ja muut vastaavat tahot**
  - palvelukohteen yrityskohtaiset opastusmerkit ja näiden ennakkomerkit
  - palvelukohteen yrityskohtaiset osoiteviitat (musta- ja ruskeapohjaiset) ja niiden ennakkomerkit
  - tilapäisten yleisötilaisuuksien opasteet
  - muualla kuin maantien L- tai P-alueella sijaitsevaa luontokohteen opastuspaikkaa osoittavat palvelukohteen opastustaulut (esim. piha-alue)

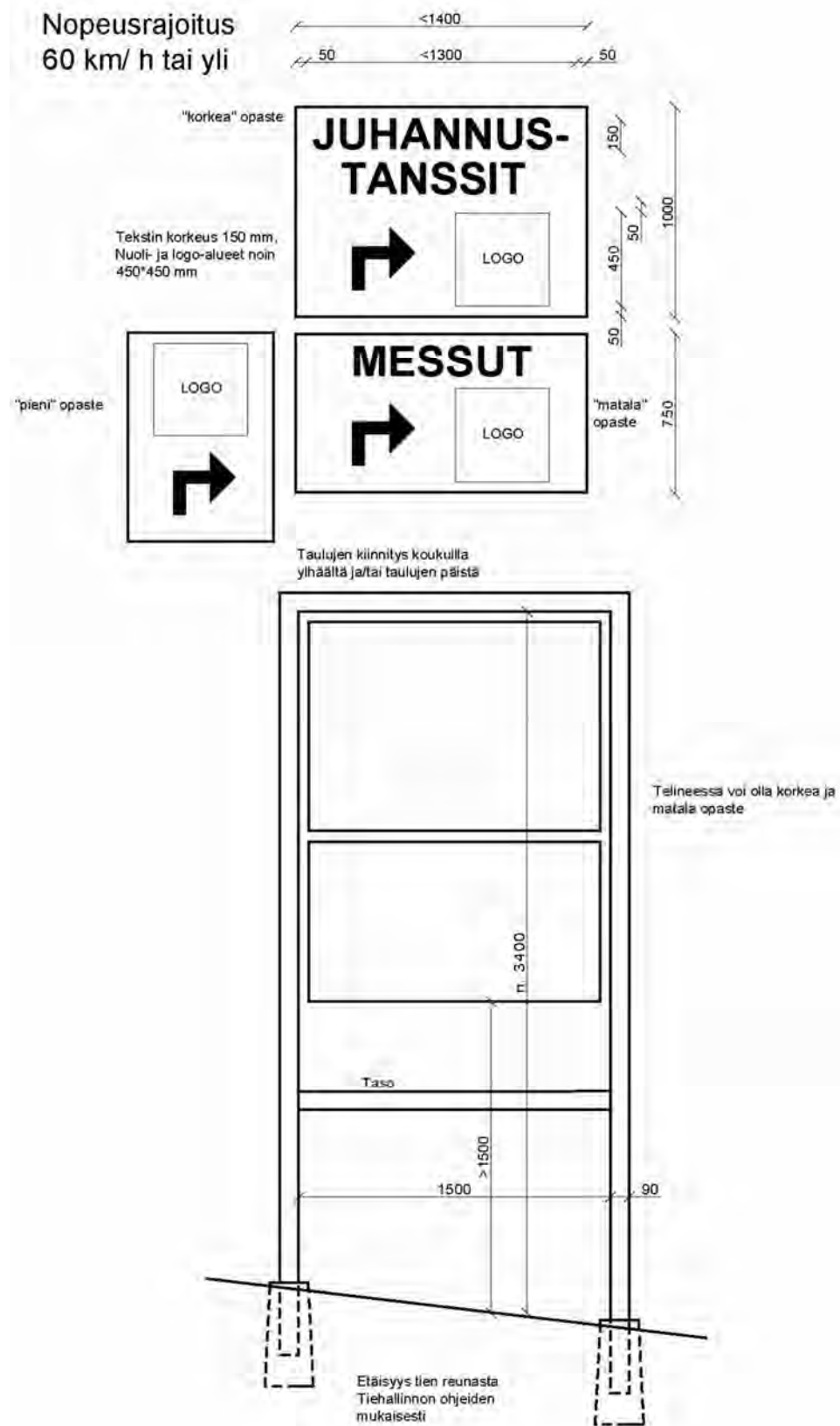

Kuva 8. Palvelukohteiden opastuksessa käytettävien liikennemerkkien hoito ja puhtaanapito kuuluvat uusissa hoitourakoissa tienpitäjän vastuulle.

8 Liitteet

- Liite 1. Kiinteän pystytystelineen malli tilapäiselle tapahtumaopasteelle
- Liite 2. Yhteenveto yleisötilaisuuksista Pietarsaassa, Vaasassa ja Närpiössä
- Liite 3. Viitoituskelpoisuuksien lisälausunnot Museovirastolta ja Taidetoimikunnalta
- Liite 4. Pietarsaaren seudun palvelukohteiden opastussuunnitelma:
Kruunupyy, Luoto, Pedersöre, Pietarsaari, Uusikaarlepyy ja Vöyri
- Liite 5. Vaasan seudun ja Kyrönmaan palvelukohteiden opastussuunnitelma:
Isokyrö, Laihia, Mustasaari ja Vaasa
- Liite 6. Suupohjan rannikkoseudun palvelukohteiden opastussuunnitelma:
Kartta 1: Korsnäs, Maalahti ja Närpiö (pohjoinen)
Kartta 2: Kaskinen, Kristiinankaupunki ja Närpiö (etelä)

YHTEENVETO

Pohjanmaan palvelukohteiden seudullisen opastussuunnitelman yleisötilaisuudet

1. Yleisötilaisuudet

Suunnitteluhanke jaettiin kolmeen suunnittelualueeseen, jotka olivat Pietarsaaren seutu, Vaasan seutu ja Kyrönmaa sekä Suupohjan rannikkoseutu. Hankkeen aikana pidettiin yleisötilaisuudet suunnittelualueittain kootusti Pietarsaareissa (13.2.2013), Vaasassa (7.5.2013) ja Närpiössä (22.8.2013). Tilaisuuksista julkaistiin etukäteen mediatiedotteet. Kunnat julkaisivat kuulutukset paikallisissa lehdissä ja kuntien internet-sivuilla.

Päivämäärä 16.9.2013
Virve Merisalo

Ramboll
Kiviharjuntie 11
90220 OULU

2. Ohjelmarunko

Palvelukohteiden opastus ja lupakäytäntö

Pirkanmaan ELY-keskuksen Lupapalveluiden edustaja Antti Pirttijoki esitteli tilaisuuksissa palvelukohteiden opastusperiaatteet sekä nykyisen opastelupakäytännön.

P 020 755 7070
F 020 755 7071
www.ramboll.fi

Edellisten määräysten mukaan myönnetyt luvat vanhenevat vuoden 2013 loppuun mennessä. Vanhentuvat luvat pitää uusida ja jatkoa luvat ovat määräaikaista, yleensä 5 vuotta. Palvelukohteiden luvat myönnetään maanteiden osalta keskitetyissä lupapalveluissa Pirkanmaan ELY-keskuksesta.

Lupapalveluiden mukaan seudullinen opastussuunnitelma helpottaa lupaviranomaisten työtä, koska siitä selviää mitä muita opasteita kyseisellä alueella on ja mitä sinne on ajateltu. Tämän myötä lupien käsittelyaika lyhenee ja yrittäjien tasapuolinen kohtelu paranee.

Opastelupien hakuohjeet, hakukaavake sekä merkkien hankintaohjeet löytyvät Liikenneviraston sivuilta. Jos lupa joudutaan uusimaan merkkiiudistuksesta johtuen eikä kohteen nykyisiin opasteisiin tule muutosta, ei toimenpiteestä peritä lupamaksua. Muuten myönteinen lupapäätös maksaa opastustaulujen osalta 200 € ja palvelukohteen osoiteviittojen osalta 100 €. Kielteinen lupapäätös maksaa 30 €. Myönteinen lupapäätös sisältää mm. opasteiden mitoituspiirustukset ja sijoituspaikat kartalla.

Liikennevirastolla ei ole listaa valtuutetuista urakoitsijoista, mutta usein esim. liikennemerkkivalmistajat tekevät myös merkkien pystytystöitä. Yrittäjien tulee itse hakea luvat ja hoitaa kustannukset. Toisinaan yrittäjät ovat hakeneet lupia keskitetysti, jolloin ovat voineet pyytää tarjouksia merkeistä ja niiden pystytyksestä myös yhdessä. Luvat ja lupamaksut ovat kuitenkin aina kohdekohtaisia.

Palvelukohteiden opastus- ja viitoitussuunnitelmat

Konsultti esitteli tilaisuuksissa kuntien opastuspaikkojen sijainnit, palvelukohteiden viitoitussuunnitelman tavoitteet, parhaat käytännöt ja seudulliset täsmennykset yleisiin opastusperiaatteisiin sekä kävi itse suunnitelmaluonnokset.

Suunnittelulle on asetettu mm. seuraavia tavoitteita:

- Tienkäyttäjille viitoitettavat palvelut ovat hyvä tasoisia ja kriteerit täyttäviä
- Alueellinen tasa-arvo ja oikeuden mukaisuus toteutuu
- Viitoitettu palvelu tulee olla saatavissa kohteelle tyypillisinä ajankohtina
- Suunnitelma tukee liikenneturvallisuutta vähentämällä luvatonta tienvarsimainontaa
- Kuntien opastuspaikkojen sijainnin ja laadun parantaminen sekä niiden ylläpidon helpottaminen ja tekeminen kustannuksiltaan halvemmaksi

Käytännön täsmennyksiä palvelukohteiden viitoitukselle ovat mm.

- Huoltoasemat opastetaan pääsääntöisesti niiden omilla mainospyloneilla, ellei ajoreitti huoltoasemalle ole ilmeisen harhaanjohtava. Huoltoasemat, jotka ovat auki 24 h/vrk, voidaan opastaa.
- Jos hotelleja on taajamassa 1-2 kpl, voidaan ne opastaa
- Mökki- ja B&B -kohteet palvelukohteen osoiteviitalla ilman tunnusta jos kaksi tai useampi huoneisto muodostavat yhtenäisen kohteen, jossa on majoitustilaa vähintään 10 henkilölle, muttei omaa säännöllisesti auki olevaa vastaanottoa (esim. internetistä varattavat mökit)
- Ensiapuasemien viitoittaminen tunnuksella edellyttää 24h lääkäripäivystystä
- Kylpylät, uimahallit ja erittäin tasokkaat uimarannat opastetaululla, muut kunnan ylläpitämät viralliset uimarannat palvelukohteen osoiteviitalla nimellä ja tunnuksella
- Kalastuspaikoista voidaan opastaa myös kohteet, joissa mobiilimyyntipiste
- Ulkoilualueeksi katsotaan myös maastohiihtokeskus, jossa on monipuolinen reitistö ja vähintään säännöllisesti auki oleva hiihtomaja
- Lintutornit ja yksittäiset luontopolut: pysäköintialue, jätehuolto, reittiopasteet tai kartta

Pietarsaaren seudun suunnitelma:

Pietarsaaren seudulta on kartoitettu 199 kohdetta, joista nykyisin on opastettu 51 kpl. Suunnitelmassa opastus on esitetty 128 kohteelle. Kuntien opastuspaikkoja alueelle on suunnitelmassa esitetty 16 kpl, joista opastustoimistona 1 kpl.

Vaasan seudun ja Kyrönmaan suunnitelma:

Vaasan seudun ja Kyrönmaan alueelta on kartoitettu 549 kohdetta, joista nykyisin on opastettu 52 kpl. Suunnitelmassa opastus on esitetty 121 kohteelle. Kuntien opastuspaikkoja alueelle on esitetty 10 kpl, joista opastustoimistona 1 kpl.

Suupohjan rannikkoseudun suunnitelma:

Suupohjan rannikkoseudun alueelta on kartoitettu 196 kohdetta, joista nykyisin on opastettu 50 kpl. Suunnitelmassa opastus on esitetty 82 kohteelle. Kuntien opastuspaikkoja alueelle on suunnitelmassa esitetty 14 kpl, joista opastustoimistona 2 kpl.

3. Keskusteluissa esiinnousseet yleiset kysymykset

Ensiaputunnuksen käyttö

Terveyskeskuksia tai sairaaloita, joissa on 24h lääkäripäivystys, on todella vähän. Virka-aikana toimivat terveyskeskukset voidaan opastaa mustilla osoiteviitoilla tai valkoisilla paikalliskohteen viitoilla. Viittoihin tulee teksti "Terveyskeskus" ilman tunnusta. Liikenne- ja viestintäministeriöstä ohje toistaiseksi on, että vain 24h lääkäripäivystys on ensiaputunnuksen käytön peruste.

Opaskarttojen tarve ja navigaattorit

Käytiin keskustelua myös tienvarren opaskarttojen tarpeellisuudesta nykyään kun useimmissa autoissa on navigaattorit. Opastuskartoista on kuitenkin helpompi saada kokonaiskuva alueen palveluista. Lisäksi tämä mahdollistaa tienvarren opaskarttojen räätälöinnin esimerkiksi matkailupalveluja selkeämmin esille tuovaksi kartaksi.

Uudet tunnukset ja kohdemäärien muutokset

Kohdemäärän selkeän lisäyksen taustalla vaikuttaa uusien käyttöönotettujen tunnusten lisäksi pienempien palvelukohteiden viitoitusmahdollisuus uudella viittatyypillä. Tällaisia pienempiä kohteita ovat mm. uimarannat, luontopolut ja pienet mökkikohteet.

Liikennemerkkien ruskea värimaailma perustuu kansainvälisen liikennemerkkisopimuksen mukaiseen käytäntöön, jossa turisteille ja vapaa-ajanmatkailijoille tarkoitettuja käyntikohteita halutaan paremmin tuoda esille.

Kohteiden opastusetaisyydet

Suunnitelmassa on pääosin noudatettu "Palvelukohteiden viitoitus" –ohjeen mukaisia opastusetaisyyksiä, ja viitoitus on esitetty loogisimpia viitoitusreittejä pitkin. Opastusetaisyyttä on voitu pidentää, jos kohde sijaitsee harvaan asutulla seudulla tai esim. tieverkollisista syistä.

Opastelupakäytäntö

Palvelukohteen ylläpitäjä on luvansaaja. Kunta voi ottaa yrittäjien ja kohteiden ylläpitäjien puolesta pääroolin ja kilpailuttaa alueensa palvelukohteiden opasteet kokonaisurakkana, jolloin lupahakemukset voidaan jättää kerralla käsiteltäväksi. Tällöinkin luvanhakijaksi merkitään aina ko. palvelukohteen ylläpitäjä.

Opasteiden ollessa ohjeiden ja nyt laadittavan suunnitelman mukaiset täytyy uusien lupa, mutta muuta ei tarvitse tehdä. Luvan uusiminen ei maksa mitään, jos kohteen opastamisessa ei tapahdu muutoksia (mm. tunnukset, viitoitusetaisyys ja värimaailma säilyvät samana).

Yhteiskäyttöpylväät

Jos samaan pystytystelineeseen tulee jonkun toisen toimijan merkki, uudistuksen haluava osapuoli maksaa muutoksesta aiheutuvat kustannukset. Yhteiskäyttöpylvään tapauksessakin jokainen toimija hakee luvan ainoastaan oman kohteensa opastukselle.

Nykyisten liikennemerkkien pohjamateriaalin hyödyntäminen

Jos ainoastaan merkkien pinnoite on kulunut, voidaan alumiinisiin liikennemerkkeihin todennäköisesti liimata uusi kalvo, mutta vanerimerkkeihin ei. Lisäksi liikennemerkkivalmistajat tarjoavat vanerisia pohjamateriaaleja tällä hetkellä erittäin edulliseen hintaan, mutta niiden kestävyys ei ole niin hyvä kuin alumiinilla.

MUSEOVIRASTO / MUSEIVERKET

PVM / DATUM

DNRO / DNR

15.8.2013

MV/5/06.01.99/2013

Ryhmäpäällikkö Jani Karjalainen
Ramboll
Kiviharjuntie 11
90220 OULU

VIITE / REFERENS

Lausuntopyyntönnö 5.8.2013

ASIA / ÄRENDE

Pohjanmaan palvelukohteiden opastussuunnitelman laatiminen, tarkistus

Viitaten lausuntopyyntöön, jossa pyydettiin tarkistamaan tietyt kohteet, joita Museovirasto ei lausunnossaan vuonna 2007 esittänyt opastettaviksi, mutta joilla on ollut mahdollisesti vuosikymmeniä nähtävyysoasteet, toteamme seuraavaa.

Kohteissa on kaksi laajemmin ongelmallista: Härkmerin maisema-alue ja Stella Polariksen muistomerkki. Aiemmissa lausunnoissa kulttuurimaisemat tai näyttävät kyläraitit on pääsääntöisesti jätetty puoltamatta. Museovirasto arvioi Härkmeriä kulttuurimaisemana, mutta se olisi mahdollista arvioida luonnonnähtävyytenä. Se mm. kuuluu valtakunnalliseen lintuvesien suojeluohjelmaan. Niissä muutamassa kohteessa, joita MV on puoltanut viitoitettavaksi, on ollut edes pienimuotoisia matkailijoille suunnattuja palveluja, jotta kävijällä on ollut mahdollisuus halutessaan myös muuhun kuin tienpätkän läpi ajamiseen. Mikäli Härkmerin sinänsä hieno maisema-alue viitoitetaan, merkitsee se pitkää kierrosta vt 8:lta ja takaisin, ja suurimmalta osin reitillä ei ole muuta nähtävää kuin Härkmerin kohdalla olevat talot ja pellot. Näiden kohdalla ei ilmeisesti ole myöskään luontevaa pysähtymispaikkaa, joten kulttuurimaisema -nähtävyytenä viitoittaminen on ongelmallista. Luontomaisemana kävijät eivät ehkä odottaisi palveluja, mutta ohjaaminen tilojen rantaniityille ja pelloille ilman selkeää suunnitelmaa pienimuotoisesta matkailullisesta käytöstä on myös ongelmallista.

Viitoitetuista muistomerkeistä ei ollut käytössä inventointia, kun kohteita vuosina 2006-2007 läpikäytiin. Kommentit esitettiin niistä, joita hankkeessa mukana olleet tahot olivat esittäneet viitoitettavaksi. Muistomerkeistä toki suuri osa on taajamissa, joten niitä pääsääntöisesti ei ole opastettu. Pohjanmaalla on kuitenkin useita taajamien ulkopuolisia, erityisesti Suomen sodan taisteluihin, mutta muihinkin sotiin liittyviä muistomerkkejä. Todennäköisesti suurin osa ei täyty viitoitukselle asetuja vaatimuksia eli että kohde olisi asianmukaisesti hoidettu, kohdalla olisi riittävästi pysäköintitilaa ja kohteen läheisyyteen olisi pystytetty informaatiotaulu, jossa kerrotaan muistomerkkiin liittyvästä tapahtumasta. Muistomerkkien viitoituksessa lähiopastus viitoilla lienee useimmissa tapauksissa riittävä ja laajempi viitoitus vain niiden kohdalla, joilla on huomattavasti merkitystä historiassamme ja tapahtumalla selkeä liittymäkohta paikkakuntaan. Esim. Stella Polaris –operaatio on viime sotien loppuvaiheeseen liittyvä tutkimuksellisesti hyvin merkittävä ja historian harrastajien tuntema tapahtuma, mutta Närpiöön sen liittyy vain se, että sieltä lähti Ruotsiin laiva mukanaan salaista materiaalia.

Lausunto/tarkistuspyynnön listauksessa käytetyistä nähtävyytstunnuksista huomautettakoon, että puistosta ei voi käyttää 772a –tunnusta (vaikka alueella onkin rakennus), mutta vastaavasti Tottesundin opastuksessa 772a olisi kuvaavampi kuin 772f.

Museot:

Sikurimuseo ja moottorimuseo (772a), Pietarsaari

- ei puolleta viitoitusta ohikulkutieltä. Taajamakohteita, joita kaupungissa huomattava määrä. Kaupungin sisällä voi olla syytä harkita viittoja Alholmaan.

Finlands svenska skolmuseum, Uusikaarlepyy

- ei puolleta viitoitusta. Ei ole riittävästi avoinna yleisölle. Sijaitsee tien vieressä, joten helposti löydettävissä.
- Auto- ja moottorimuseo (772a), Vaasa
- ei puolleta viitoitusta, Taajamakohde. Kaupungin sisällä mahdollisesti tarvetta viittoihin.

Kirkot:

Luodon kirkko (772a)

- puolletaan, mikäli kesäkaudella pidetään avoinna kävijöille. Valtakunnallisesti erittäin merkittävä.

Vöyrin kirkko (772a)

- puolletaan, mikäli kesäkaudella pidetään avoinna kävijöille. Valtakunnallisesti merkittävä.

Rakennushistorialliset ja historialliset kohteet:

Kaskisten ruutukaava-alue (772f)

- puolletaan viitoitusta. Omaleimainen kaupunkikuvaltaan ja -rakenteeltaan muihin puukaupunkeihimme verrattuna. Opasteissa käytettäväksi tekstiksi voisi harkita jotain muuta kuin ruutukaava-alue.

Härkmerin maisema-alue (772f), Kristiinankaupunki

- ei puolleta viitoitettavaksi. Kohde kuuluu valtakunnallisesti merkittäviin maisema-alueisiin, mutta saman tyyppisiä tilakeskuksia ja peltoja käsittäviä kohteita on Pohjanmaallakin useita.

Tottesund (772f vai 772a?), Vöyri

- puolletaan periaatteessa viitoitusta. Kohteen miljöö on hieno ja rakennus lajissaan toinen kahdesta Suomessa säilyneestä. Rakennus on kunnan toimipiste, joten viitoitus on mahdollista, jos kävijöistä, joiden oletetaan pääsevän sisälle virastoaikaan, ei ole työntekijöiden mielestä kohtuutonta haittaa.

Muut kohteet

Hulminpuisto (772a), Laihia

- ei puolleta viitoitettavaksi. Nähtävyytenä on puollettu vain valtakunnallisesti merkittäviä puistoja. Puistossa sijaitsevilla kasarmialueesta jäljelle jääneellä Kapteenintalolla ei ole erityistä historiallista tai rakennushistoriallista merkitystä.

Stella Polaris (772f), Närpiö

- ei puolleta viitoitettavaksi muutoin kuin tarpeen mukaan lähiviitoituksella. Ks. alkukommentit.

Signegården (772f), Pedersöre

- ei puolleta nähtävyytenä viitoitettavaksi. Ei varsinainen nähtävyyshohde vaan tilausravintola. Rakennuksilla ei sellaista merkitystä, että nähtävyytunnusta voisi puoltaa

Oravaisten kivipuisto (772f), Vöyri

- puolletaan viitoitettavaksi. Ainutlaatuinen kohde Suomessa, toimii myös levähdyspaikkana ja paikalla kahvila. Aivan tien vieressä.

Ei Museoviraston toimialaa

Johan tehtaanmyymälä (772f), Isokyrö

- ei toimi historiallisessa rakennuksessa tai ympäristössä

Kehittämisjohtaja

Pirjo Hamari

Erikoisasiantuntija

Marianna Kaukonen

Pauli Kinnunen

Lähetettäjä: Huntus Antti <Antti.Huntus@minedu.fi>
 Lähetetty: 8. lokakuuta 2013 10:01
 Vastaanottaja: Pauli Kinnunen
 Aihe: Ote pöytäkirjasta

PÖYTÄKIRJA 7/2013

Pohjanmaan taidetoimikunta
 Rantalinna / Rantakatu
 65100 VAASA

16.9.2013

...

6§ Tarkentava lausunto kulttuurikohteiden viitoituskelpoisuudesta

Toimikunta antoi tarkentavan lausuntonsa koskien seudullisessa opastussuunnitelmassa huomioitavia nähtävyyksiä. Todettiin, että Pohjanmaan palvelukohteiden seudullista opastussuunnitelmaa koskevassa asiassa ainoastaan yksi kohde vastasi taidetoimikunnan lausuntovaltaa. Tätä kohdetta (Johan tehtaanmyymälä, Isokyrö) ei pidetä viitoituskelpoisena lausuntopyynnön tarkoittamalla tavalla.

Ystävällisin terveisin

Antti Huntus
 Erityisasiantuntija
 Taiteen edistämiskeskus
 Pohjanmaan toimipiste
 Rantalinna, Rantakatu, 65100 Vaasa
 p. 0295 330 810
antti.huntus@minedu.fi
www.taike.fi

Please consider the environment before printing this email.